

2022
Nr. 3/11

Reformatų žinia

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ KONSISTORIJOS APŽVALGINIS LEIDINYS

TURINYS

Viršelyje Dapkiškių dvaras. 1831 metų sukilimo dalyvio, kovotojo už laisvę Simono Konarskio (1808-1849), sušaudyto Vilniuje, gimtinė.

Kompozicija ir dizainas dail. Aušrinės Bareikytės Čižikienės

Kun. R. Stankevičius	Esi pašauktas? Esi ir išlaisvintas!	3
Past. G. Lukošius	Atsakymas	6
M. Žorželis	Ar jūsų vaikai valgo?	6
InfoRef_LT	LERB Sinodas Biržuose	7
<i>Iš Krikščionybės istorijos</i>		
Kun. G. J. Sungaila	Vienas iš Vilniaus šventųjų – Kirilas Lukaris	10
	Kirilas Lukaris – žmogus, branginęs Bibliją	10
InfoRef_LT	Baltramiejaus naktis	12
G. Mikalajūnienė	Mes – Rugpjūtyje...	12
<i>Iš mūsų istorinės praeities</i>		
	Evangelikų Bažnyčios Lietuvoje	13
<i>Reformacijos moterys</i>		
	Idelletė de Bure Calvin	16
Regula Bochsler	Ana Adlischwyler Bullinger	17
K. Daugirdas	Heinrichas Bulingeris	18
Ernst Staehelin	Reformacijos nuotaka – Vibrandis Rosenblatt	19
Rebeka van Dudevard	Kas buvo Elizabetė Bucer?	21
<i>Ivykių apžvalga</i>		
G. Živatkauskaitė	Iftacho duktė	22
InfoRef_LT	Muzikantų iš Ukrainos duetas <i>YeS Duet</i>	22
Eglė Grucytė	Ukrainiečiai – Kauno reformatų bažnyčioje	23
Bryce Klassen	Kelionė į Ukrainą	24
	Naujasis Pasaulinės Bažnyčių Tarybos gen. sekretorius	25
Jono Meko linkėjimai biržiečiams, papiliečiams		26
InfoRef_LT	Jono Meko šimtmečiui	27
D. Gudliauskienė	Senjorų kelionė reformatų pėdsakais Dzūkijoje	28
<i>Vasaros stovyklos</i>		
V.Eigminaitė, S. Motuzaitė	Ev. reformatų jaunimo stovykla 2022	30
S. Česnakaitė	Daugiau nei pergalės!	31

Esi pašauktas? Esi ir išlaisvintas!

Kas nors buvo pašauktas tikėti apipjaustytas? Tegu nesisistengia nuslėpti apipjaustymo. Buvo pašauktas neapipjaustytas? Tegu nedaro apipjaustymo. Juk apipjaustymas yra niekas ir neapipjaustymas niekas, tik tai Dievo įsakymų laikymasis viskas. Tegul kiekvienas pasilieka toksai, koks buvo pašauktas.

Jei buvai pašauktas, būdamas vergas, nesisielok, bet jei ir gali tapti laisvas, verčiau pasinaudok. Viešpatyje pašauktas tikėti vergas yra Viešpaties išlaisvintasis. Panašiai ir pašauktas tikėti laisvasis yra Kristaus vergas / 1 Kor 7,18-22/.

Gyvename nuodėmingame, pilname melo, neteisybės, netikėjimo ir palaidumo pasaulyje. Krikščionys, Dievo Bažnyčia yra pasaulyje, aplink mus viešpatauja Pasaulis, kurio valdovas, kurio karalius – Šėtonas. Tačiau krikščionis gyvena ir Bažnyčioje. Klausimas: kaip krikščionys gali gyventi pasaulyje – nuodėmingame ir sugedusiame? Turime atsakymą: krikščionys pasaulyje turi gyventi kaip **šventi žmonės**. Geras atsakymas, tačiau jis užduoda kitą klausimą ir jau žymiai sudėtingesnį: *kaip tai turėtų būti daroma?* Ar krikščionys neturėtų pabandyti pagerinti šį sugedusį, nuodėmingą pasaulį? Kaip tai padaryti?

Šiandienos skaitinio eilutėmis apaštalas Paulius mus moko, kaip mes galėtume gyventi šventai šiame pasaulyje ir taip pat, kaip mes galėtume bent kiek padaryti šį pasaulį geresne vieta gyventi.

Mes dažniausiai norime pakeisti pasaulį, padaryti jį geresniu, teisingesniu, gražesniu. Uoliai stengiamės tai daryti, tačiau visos pastangos dažniausiai nueina *šuniui ant uodegos*, dažniausiai jos lieka bergždžios. Paulius mus moko pagrindinio principo – pirmiausia turime keisti save, ir tik save pakeitę galėsime įtakoti pasaulį. Tik būdami nuoširdūs ir ištikimi krikščionys, galime tapti ir pasaulio gydytojais, būti pavyzdžiais, veiksmingais liudytojais. Krikščionio ➤

gyvenimas prasideda nuo pasikeitusios širdies, kuri keičia asmeninį gyvenimą ir kuris ateityje tampa liudytoju aplinkiniam pasauliui.

Pabandykite pasigilinti, kaip tai gali vykti.

Šiandienos Rašto eilutėse Paulius moko pagrindinio principo ir duoda du pavyzdžius.

Ir tas principas mūsų paimto skaitinio užrašytas 20-joje eilutėje: ***Tegul kiekvienas pasilieka toksai, koks buvo pašauktas.*** Tai reiškia, kad turime likti tokie, kokie buvome, kai tapome krikščionimis, kai įtikėjome, kai įsileidome Kristų į savo širdis, kai patvirtinome savo krikščioniškąjį tikėjimą. Savo protą, pastangas, savo gyvenimą pirmiausia turime sutelkti į dvasinę išganymo naudą – ne socialinę, materialinę. Tikėtina, kad ateityje ir tai ateis, bet svarbiausi, prioritetiniai dalykai turėtų būti dvasiniai.

Dievą nuoširdžiai mylintys krikščionys pirmiausia pradeda individualiai nuo savęs, nuo naujo kūrinio sukūrimo savyje.

Taigi kas yra Kristuje, tas yra naujas kūrinys. Kas buvo sena, praėjo, štai atsirado nauja! 2 Kor 5,17/.

Ir tam turime sutelkti ypatingą dėmesį. *Laiške hebrajams* Paulius labai gražiai aprašo tikėjimo jėgą: ***Tikėdamas Abraomas paklausė šaukimo keliauti į šalį, kurią turėjo paveldėti, ir išvyko, nežinodamas kur einąs. Tikėdamas jis apsigyveno pažadėtoje žemėje tartum svetimoje, įsikūręs palapinėse su Izaoku ir Jokūbu, to paties pažado paveldėtojais. Mat jis laukė miesto su tvirtais pamatais, kurio statytojas ir kūrėjas būtų Dievas*** /Hbr 11,8-11/. Kaip tada Abraomas iškeliavo į nežinomą šalį su tvirtu tikėjimu, kad turi paveldėti ją (šalį, žemę), nors ir nežinojo, kur keliaujas, taip ir mes tikėjimu keliaujame žemišką kelionę į dangų, į namus, kurie skirti ir pažadėti mums, krikščionims, Dievo išrinktiesiems. Mes keliaujame į naujuosius namus, mūsų tikslas – Dievo Karalystė, o šie laikinieji namai, žemiškieji malonumai ir neteisybės mums neturėtų būti tokios svarbios, kaip tai buvo iki to laiko kada tapome krikščionimis. Tiesa, tai nereiškia, kad turime atsisakyti atlikti teismo darbus šioje žemėje. Taigi, mes turime dirbti teisingumo darbus čia, tačiau mūsų pagrindas, prioritetas ir aukštesnis tikslas turėtų būti paruošti žmones naujam dangui ir naujai žemei, siekti, stengtis, kad žmonės taptų naujais kūriniais Kristuje, o ne ieškotų teisingumo šioje laikinoje, sugedusioje kūrinijoje, kuri bus greit sunaikinta.

Kai Viešpats mus pakeitė, kai išgelbėjo, kai suteikė savo didžiausią malonės dovaną – tikėjimo dovaną, dangiškasis Tėvas neišsaugojo mums mūsų senojo žmogaus – senojo Adomo, bet pakeitė mūsų žemiškąjį statusą. Nors nesame verti, tačiau Viešpats mus apdovanojo, pakeisdamas mūsų sielas ir mūsų amžinąjį likimą.

Krikščionys keis šį pasaulį, tačiau tai darys ne fizine jėga, ginklu, smurtu ar prievarta, bet savo pavyzdžiu. Panašiai kaip raugas, įdėtas į maišomą tešlą, kad suraugina visą maišymą. Krikščionys pakeis pasaulį jame gyvendami ir liudydami kaip nuoširdūs ir teisingi, šventi žmonės. Krikščionys negali ir neturi sunaikinti pasaulio ar nuo jo visiškai atsiritoti, jo pamiršti.

Krikščionys turi gyventi pasaulyje ir jį keisti, rodydami gerą pavyzdį, liudydami Kristų, skelbdami Jo Gerąją Naujieną.

Paulius duoda du pavyzdžius. Pirmasis – apie mūsų religinę situaciją 18-19 eil. - ***Kas nors buvo pašauktas tikėti apipjaustytas? Tegu nesistengia nusišlėpti apipjaustymo. Buvo pašauktas neapipjaustytas? Tegu nedaro apipjaustymo. Juk apipjaustymas yra niekas ir neapipjaustymas niekas, tik tai Dievo įsakymų laikymasis – viskas.***

Pirmasis pavyzdys – mūsų religinė praeitis neturi įtakos mūsų santykiui su Kristumi.

Paulius kalba apie „pašauktuosius“ O Dievo *Pašaukimas* neatsiejamas nuo *Išganymo*. Apaštalas, kalbėdamas apie *Pašauktuosius*, kalba ir apie mūsų *Išganymą*. Labai aiškiai Šventasis Raštas tai pasako *Laiške romiečiams* /10,13-14/: ***Kiekvienas, kuris šaukiasi Viešpaties vardo, bus išgelbėtas. Kaipgi jie šauksis to, kurio neįtikėjo?! Kaipgi įtikės tą, apie kurį negirdėjo?!***

Nuostabus ir suteikiantis viltį pažadas! Nuoširdžiai tikinčiam krikščioniui! Tačiau abejojančiam tai žodžiai verčiantys susimąstyti ir apmąstyti savo gyvenimą. Taigi, bus išgelbėtas ne kiekvienas, bet tik tie, kurie šaukiasi Viešpaties, kurie tai daro nuoširdžiai ir reguliariai, kurie tiki ir kurie išrinkti. Todėl Paulius ir klausia: ***Ar ką nors iš jūsų gali išgelbėti jūsų apipjaustymas?*** Apie kokį apipjaustytąjį kalba Paulius? Be abejonės, apipjaustytasis yra žydas. Pauliaus klausimą galima suprasti taip: *Ar kas nors iš jūsų gali būti išgelbėtas todėl, kad jis žydas?*

Taip, be abejo buvo išgelbėtųjų, buvo įtikėjusių, buvo krikščionių ir iš žydų. Ir jie įtikėjo būdami žydai. Ką jie turėtų daryti šiandien? Slėpti savo praeitį? Atsisakyti savo apipjaustymo? Tai neįmanoma. Kaip ir neįmanoma atsisakyti tikėjimo, kurį davė Viešpats. Jei tikėjimas yra, jis liks visam laikui. Atsisakyti, prarasti tikėjimo dovanos neįmanoma – jei taip atsitinka, vadinasi Tikėjimo nebuvo. Gal tik susižavėjimas, pabandyimas, bergždžios paieškos...

Paulius moko: ***Tegul nesistengia nusišlėpti apipjaustymo.*** Ką tai reiškia? Nebandykite paslėpti ar pakeisti praeities, to padaryti neįmanoma ir nereikia. Nežiūrėkite atgal į savo buvusį gyvenimą iki to laiko, kai buvote išgelbėti, kai pažinote Kristų, kai tai supratote aiškiai ir patvirtinote savo tikėjimą – tą brangiausią Viešpaties Dovaną, kurią Viešpats pasėjo jūsų širdyje. Geriau pažvelkite į save, kaip į naują kūrinį, naujai nulipdytą molio dirbinį, puodą, kurio autorius, puodžius – pats Viešpats. Dabar jūs esate *krikščionis*. Juo ir liksite!

Taigi, neslėpkite apipjaustymo, neslėpkite, jog buvote bedieviai ar nepažinote Kristaus, tiesiog tas laikas jūsų gy-

venime nesvarbus. Svarbu tai, kad Viešpats jus pasirinko ir jus išgelbėjo!

Tas pats pasakytina apie „neapipjaustytus“. Paulius čia kalba apie žmones iš graikų tautos. Ką jie dabar turėtų daryti? Paulius sako: **Tegul nedaro apipjaustymo**. Krikščionių tuo metu buvo ir iš graikų, ir iš žydų. Nei vieni, nei kiti nebuvo geresni – tautybė neturi reikšmės. Kaip ir šiandien: vieni bando didžiutis savo tvirtomis istorinėmis-konfesinėmis šaknimis, kitas – tikėjimo, apreiškimo aiškumu ir tikslumu. Paulius kaip savo amžininkams, taip ir šiandieniniam krikščioniui sako: **Juk apipjaustymas yra niekas ir neapipjaustymas niekas, tik tai Dievo įsakymų laikymasis – viskas**.

Kristaus mokinių, Jo pasirinktųjų – išrinktųjų sekėjų tautybė neturi reikšmės. Nors *Apaštalų darbų* 10 skyriaus 28 eilutėje apaštalas Petras **...prabilo: Jūs žinote, kad žydui nevalia bendrauti ar svečiuotis pas svetimtautį**. Tačiau tuoj pat jis patikslino: **Bet Dievas man apreiškė, jog negalima jokio žmogaus laikyti suteptu ar netyru**. Dabar žydai ir graikai tapo viena šeima – tikėjimo namiškiai, Dievo pažado savininkai, broliai Kristuje.

Po Sekminių dienos, Naujojo Testamento Bažnyčios gyvavimo pradžioje, Jėzaus sekėjai buvo apibūdinti kaip **priklausantys to kelio sekėjams**. *Apaštalų darbų* 9,1-2 eilutėse mes skaitome **Tuo tarpu Saulius, tebealsuodamas grasinimais ir žudynėmis prieš Viešpaties mokinius, nuėjo pas vyriausiąjį kunigą ir išgavo raštus Damasko sinagogoms, kad, užtikęs to kelio sekėjus vyrus ir moteris, galėtų juos suiminėti ir gabenti į Jeruzalę**. Dauguma šių tikinčiųjų buvo kilę iš žydų tautos. Tačiau dėl persekiojimo jie buvo priversti palikti Jeruzalę.

Ir tada mes skaitome, kad: **Išblaškytieji persekiojimo, kilusio dėl Stepono, nukeliavo į Finikiją, Kiprą ir Antiochiją. Jie skelbė žodį vien tik tai žydams. Kai kurie iš jų, būtent kipriečiai ir kirėniečiai, atvykę į Antiochiją, kreipėsi ir į graikus, skelbdami gerąją naujieną apie Viešpatį Jėzų. Viešpaties ranka buvo su jais: daug žmonių įtikėjo ir atsivertė į Viešpatį**. *1Apd 11,19-21*. Ir kai šios dvi labai skirtingos tikinčiųjų bendruomenės atėjo kartu, kai išpažino Viešpatį Jėzų, mes skaitome, kad **Antiochijoje pirmą kartą imta vadinti mokinius „krikščionimis“**. *1Apd 11,26*/. Jų religinė, tautinė, rasinė praeitis jiems tapo nebesvarbi.

Mišriame Kristaus surinkime buvo ir yra visokių – apipjaustytų, neapipjaustytų, žydų, graikų, tačiau visi jie tapo Kristaus liudytojais. Jei žydų tautoje žydai taptų neapipjaustyti, juos tauta atmestų ir toje tautoje nebeliktų Jėzaus liudytojų, arba jei įtikėję graikai būtų apipjaustyti, jie būtų atmesti ir neliktų ten Kristaus liudytojų. **Tegul kiekvienas pasilieka toksai, koks buvo pašauktas**. *1 Kor 7,19-20*/.

Antrasis pavyzdys: Mūsų ekonominė situacija neturi įtakos mūsų santykiui su Kristumi.

Pirmas laiškas korintiečiams /7,21-22/: **Jei buvai pašauktas, būdamas vergas, nesisielok, bet jei ir gali tapti laisvas, verčiau pasinaudok. Viešpatyje pašauktas tikėti vergas yra Viešpaties išlaisvintasis. Panašiai ir pašauktas tikėti laisvasis yra Kristaus vergas**.

Krikščionimi gali būti ir turtuolis, ir vargšas, laisvasis ar vergas, verslininkas ar darbininkas, darbdavys, žvejys ar ak-menskaldis, mokslininkas, moksleivis, kareivis ar generolas. Žmogaus ekonominė ar socialinė padėtis negali įtakoti Kristaus pašaukimo. Paulius sako, kad net ir vergas gali būti krikščionimi. Paulius nepritaria vergijai, tačiau jis patvirtina, kad net vergija negali būti kliūtimi krikščionijai. Kliūtimi krikščionijai nebuvo net mums gerai pažįstamas sovietinis laikmetis. Buvo daugiau išbandymų, sunkumų, tačiau tai nebuvo neįveikiama kliūtis būti nuoširdžiu krikščionimi.

Romos imperijoje buvo vergija. Ir dauguma vergų niekaip negalėjo pakeisti šios situacijos, savo gyvenimo padėties, ekonominių ar socialinių aplinkybių, tačiau jų ateitis galėjo būti pakeista per tikėjamą Kristumi. Viešpats Jėzus pakeitė netgi jų padėtį amžinybėje. Taigi, krikščionis, kokios socialinės ar ekonominės padėties bebūtų, turėtų pirmiausiai stengtis ne keisti šį pasaulį, bet ruošti naujam dangui ir naujai žemei, kurioje jis gyvens amžinai su Jėzumi Kristumi.

Bet tai nereikia, kad turime atsisakyti gerinti ar keisti savo ekonominę ar socialinę padėtį. Paulius sako: **jei ir gali tapti laisvas, verčiau pasinaudok**. Neturime atsisakyti ekonominės gerovės, tačiau pirmiausia turime bandyti keisti savo ir savo artimųjų gyvenimus per Jėzaus Kristaus Evangelijos skelbimą! Jis, Viešpats Jėzus, iš mūsų daro naujus kūrinius, Jis mus atnaujina, Jis mus ruošia naujam gyvenimui naujame danguje ir naujoje žemėje. Ir mūsų senasis gyvenimas, mūsų praeitis, mūsų dabartinės kančios ar problemos nebesvarbios. Svarbiausia tai, jog esame tie žmonės, kurie laukia amžinojo gyvenimo su Kristumi. Su šia viltimi, su šia mintimi šiandien, rytoj ir kasdien galime ir turime gyventi net krikščioniui sudėtingame, priešiškame ir sunkiame pasaulyje.

Ačiū Dievui!

Kun. Raimondas Stankevičius

ATSAKYMAS

Vilniaus reformatų bažnyčios frontoną puošiantis skulptoriaus Kazimiero Jelskio (1782-1867) reljefas „Kalno pamokslas“. Foto katech. H. Lahayne.

Evangelijoje pagal Matą skaitome Jėzaus Kristaus ištarmę, kuri vadinama *Kalno pamokslu*. Manau, jog kiekvienam skaitančiam šiuos Jėzaus žodžius kyla daugybė klausimų. Kiekviena *Kalno pamokslu* eilutė verčia susimąstyti ir užduoti toliau paminėtus bei daugelį kitų klausimų.

Ką reiškia būti *dvasios vargšu*? Kokio liūdesio apimtas žmogus yra *palaimintas*? Ar bet koks liūdesys susilauks paguodos? Kodėl būtent *romieji* paveldės žemę? Kaip atrodo *teisumas*, kurio turėtume trokšti? Kokių būdu tapti *tyros širdies* žmogumi? Ar gali du žmonės, nenorintys pripažinti vieno kitam padarytų skriaudų, būti sutaukinti? Kokia yra dangaus karalystė ir kodėl nuoširdūs Kristaus pasekėjai šmeižiami bei persekiojami? Apie kokią atlygį persekiojamiems savo pasekėjams kalba Jėzus?

Tai tik keli klausimai, kilę skaitant Mokytojo pasakytus *Kalno pamokslu* Palaiminimus.

O ką turėtume daryti, kad būdami krikščionys, neprarastume sūrumo? Kaip tai reikėtų suprasti? Kokių būdu tampame *pasaulio šviesa*? Negi iš tiesų kol bus žemė ir dangus Šventajame Rašte užrašyti Dievo įsakymai niekur neprašings ir nepranyks net mažiausias dieviško įstatymo brūkšnelis? Kodėl patys religingiausi Jėzaus laikų žmonės negalėjo įeiti į dangaus karalystę?

Kaip Jėzus gali kelti tokius žmogui nepasiekiamus moralinius reikalavimus: be reikalo nesupykti, su geiduliu nežiūrėti, negriauti santuokos, visada kalbėti tiesą, nesipriešinti įžeidžiančiam, nusileisti norinčiam bylinėtis?

Kokių būdu pakeisti mūsų širdis, kad mylėtume priešus ir darytume gera tiems, kurie mūsų nekenčia? Negi įmanoma būti tobuliems kaip Kūrėjas?

Koks žmogus sugeba nors slaptoje nepasididžiuoti savo atliktais gerais darbais? Negi yra prasmė melstis, kai nemato kiti žmonės? Kodėl esame linkę galvoti, jog ilgos maldos veiksmingesnės už trumpas? Apie kokią pasninką kalba Jėzus?

Turtai danguje – negi tai nepanašu į naivių žmonių mulkinimą? Ką Jėzus turėjo omeny *akį* vadindamas *kūno žiburiu*? Nesirūpinti, ką valgysi ir kuo vilkėsi – rimtai? Visų pirma ieškoti Dievo karalystės – ar tai nėra religinis fanatizmas?

Kaip rasti atsakymus į šiuos ir daugybę kitų klausimų, kylančių skaitant *Jėzaus pamokslą*? Pats Mokytojas pasako, ką turėtume daryti, jeigu norime suprasti Jo sakomus žodžius: *Prašykite, ir jums bus duota, ieškokite, ir rasite, belskite, ir bus jums atidaryta. Kiekvienas, kas prašo, gauna; kas ieško, randa, ir beldžiančiam atidaryama.*

(Evangelijos pagal Matą 7 skyriaus 7–8 eilutės).

Past. Gabrielius Lukošius

Iš www.evangelija.lt

Ar jūsų vaikai valgo?

Jaunas prancūzų teologas Maksimas Žorželis, kilęs iš baptistų pastorių šeimos ir perėjęs į reformatų tikėjimą, skyrė nemažai dėmesio ir darbų vaikų krikšto klausimui. Du jo straipsniai jau paskelbti lietuviškai (žr. „Reformatų žinia“ Nr. 8, 9). Be pagrindinių argumentų, Šventajame Rašte galima rasti ir netiesioginių argumentų už vaikų krikštą. Pažvelkime šį kartą iš šono į šią temą.

Antrame laiške tesalonikiečiams (3,10) apaštalas Paulius sako: *Kas nenori dirbti, tenevalgo!*

Logika paprasta: kas nedirba, neturi ir valgyti. Darbas – tai sąlyga, kuria įgauname teisę. Paulius tai sako kovodamas prieš netikrą mokymą, skatinantį neveiklumą. Bet juk niekas nedraudžia vaikams (ar bedarbiams) valgyti. Kodėl? Nes jie fiziškai negali įvykdyti šios sąlygos.

Kai baptistai (ir kiti vaikų krikšto atsisakantys krikščionys) teigia, esą vaikai neturi būti krikštijami dėl to, kad negali išpažinti savo tikėjimo, tai prilygsta pasakymui, kad neturi valgyti dėl to, kad negali dirbti. Iš tiesų, argumentas grindžiamas negalėjimu įvykdyti tokios sąlygos, kurios reikalaujama iš suaugusiųjų. Vaikų atveju tai neteisingas, neproporcingas reikalavimas, kaip mus to moko sveikas protas. Kalbant apie maistą juk nebūtina patikslinti, kad taisyklė vaikų neličia; tai kodėl to nepadarius krikšto atveju?

Kodėl galvojama, jog vienu atveju šis samprotavimas galioja, o kitu – ne? Baptistai dėl krikšto laikosi tam tikrų abejotinų išankstinių prielaidų. Į krikštą jie žiūri ne tiek kaip į matomą Dievo pažado ženklą (žr. *Apaštalų darbai* 2, 38-39, *Laiškas romiečiams* 4, 11, *Laiškas kolosiečiams* 2, 11-12), o visų pirma kaip į žmogišką darbą. Ogi tas ženklas turi būti užantspauduotas visiems Dievo matomosios Bažnyčios nariams. Kai sakome vaikams (tiems, kurie priklauso Bažnyčiai), kad jie negali jo priimti dėl to, kad negali išpažinti tikėjimo, tai neteisingai pritaikome jiems šią sąlygą.

Puikiai žinau, kad baptistai turi dar kitų priežasčių atmesti vaikų krikštą. Siūlyčiau baptistams atsisakyti bent jau šio argumento, nes jis remiasi negaliojančiu samprotavimu. Tai aiškiai matyti, kai tik mes jį perkeliame į kitą sritį, kaip, pvz., darbą. Juk nevalia joku atveju neigti kieno nors teisės dėl jo fizinės (ne moralinės) negalios. Tai paprasčiausiai neteisinga.

Maksimas Žorželis /Maxime Georgel/

Iš prancūzų kalbos išvertė lektorius A. Laisis

P. s.

Panaši argumentacija galioja ir proto negalią turinčių asmenų atžvilgiu. Galimas dalykas, kad tokie žmonės niekada neįstengs išpažinti savo tikėjimą patikimai (bent jau mūsų vertinimu). Ar dėl to privalome jiems užkirsti prieigą prie Sakramentų visiems laikams? Nereikalaukime iš jų, ko tokioje padėtyje negalima sulaukti. Kaip ir iš mažų vaikų. /A.Laisis/

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ BAŽNYČIOS SINODO 373-iasis SUVAŽIAVIMAS BIRŽUOSE

Birželio 25 dieną, šeštadienį, į Biržų evangelikų reformatų bažnyčią rinkosi Lietuvos evangelikų reformatų eilinio Sinodo 373-iojo suvažiavimo dalyviai ir svečiai ne tik iš Biržų, Lietuvos, bet ir iš tolimo bei artimo užsienio: **kun. Dieter'is Bökemeier'is**, Lipės Bažnyčia (Vokietija), **past. Gabrielius Lukošius**, Lietuvos Evangelinių Bažnyčių Bendrijos vadovas, **kun. Juozas Mišeikis**, atstovaujantis Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčiai, **Irutė Varzienė**, Biržų raj. savivaldybės administracijos direktorė bei viešnia iš JAV, šiuo metu reziduojanti Kaune, **Erika Allen**.

Sinodo suvažiavimas, kaip visada, prasidėjo pamaldomis, kurias laikė reformatų dvasininkai: LER gen. superintendantas **kun. Raimondas Stankevičius**, Biržų parapijos klebonas **kun. Rimas Mikalauskas**, Nem. Radviliškio parapijos administratorė **kun. Sigita Veinzierl** bei Vilniaus parapijos antrasis dvasininkas **katech. Holger Lahayne**.

Iš sakyklos 373-iojo Sinodo dalyvius ir svečius pasveikino gen. superintendantas kun. R. Stankevičius. Pamoksle, skirtame Sinodo atidarymui, išsamiai, remdamasis Didžiąja Agenda, išvardijo Sinodo tikslus, kurių vienas – penktasis

– dvasininkų ordinacija. Jis paminėjo, kad šiame Sinodo suvažiavime, jei sinodalai nuspręs, bus ordinuotas katechetu Varšuvos reformatų parapijoje tarnaujantis lektorius Dariuszas Bryčko. Daug iškilusių reformatams klausimų yra spęstini parapijose ir tik svarbiausi – kartą metuose susirenkant visų parapijų delegatams, kuratoriams, Bažnyčios darbuotojams – Sinodo suvažiavime.

Baigdamas gen. superintendantas palinkėjo darnaus darbo žodžiais iš *Laiško romiečiams* (8,37-39) *Tačiau visa mes lengvai nugalime per tą, kuris mus pamilo....*

Tradiciškai nuo 1824 metų Sinodo Kelmėje, kasmet skaitomas kunigaikštytės Liudvikos Karolinos Radvilaitės, Brandeburgo margrafės, *Laiškas* sinodalams, rašytas Neuburge 1689 metais. Katech. H. Lahayne perskaitė svarbiausias, aktualiausias ir mūsų laikų reformatams ištraukas iš *Laiško*.

Be Sinodo pamaldas laikusių dvasininkų, 373-iojo Sinodo darbe aktyviai dalyvavo šiek tiek vėliau atvykęs Vilniaus parapijos klebonas **kun. Tomas Šernas** ir laikinai einantis Kauno parapijos administratoriaus pareigas misionierius iš JAV **kun. Frank'as van Dalen'as**.

Mandatų komisijos pirmininkė **Astra Skeberdytė** sinodalus informavo, kad į Sinodą atvyko visi 6 dvasininkų luomo kuratoriai ir 8 pasauliečiai kuratoriai, 17 parapijų delegatų, atstovaujančių beveik visas Lietuvos ev. reformatų parapijas. Delegatų neatsiuntė tik Šiaulių parapija. Sinodo darbe dalyvavo pernai prijungtos prie LERB Varšuvos ev. reformatų parapijos delegatas **dr. Michal'as Kuz'a**. Taip po daugiau nei 80 metų vėl atkurta senosios *Lietuvos Vienatos* sudėtis, kai provinciniuose Vilniaus distrikto sinoduose skambėjo lenkų kalba. (Apie atkurtą Varšuvos reformatų parapiją rašėme *Reformatų Žinioje* Nr. 8, 2021 m., *Misija Varšuvoje*, tame pat numeryje rašoma ir apie lektoriaus D. Bryčko išleistą knygą apie Žemaitijos superintendentą Danielių Mikolajevskį-Kalaj): https://ref.lt/images/Leidiniai/RefZinia/R_Z_2021_4_8.pdf.

Sinodo darbe su patariamąjo balso teise dalyvavo ir tarnavo Sinodo Garbės kuratoriai, Konsistorijos nariai, Senjorato darbuotojai, įvairių Bažnyčios komisijų nariai, delegatai-kandidatai.

Sinodo dalyvius sveikino ir linkėjo konstruktyvaus, vaisingo darbo svečiai: kun. Dieter'is Bökemeier'is – Lipės krašto Bažnyčios (Vokietija) diakonijos ir ekumeninės tarnystės vadovas, past. Giedrius Lukošius – Lietuvos evangelinių bažnyčių bendrijos vadovas, kun. Juozas Mišeikis – Lietuvos evangelikų liuteronų atstovas, Irutė Varzienė – Biržų raj. savivaldybės administracijos direktorė. Ji atkreipė dėmesį, kad nepelnytai Lietuvoje yra retai prisimenama kunigaikštietė Liudvika Karolina – ją užgožia Barbora Radvilaitė dėl jos meilės istorijos, džiaugėsi, kad visos Lietuvos reformatų Sinodai vyksta Biržuose, reformatai – svarbi Biržų dalis. Dėkojo reformatams – biržiečiams: kun. R. Mikalauskui, kad drąsiai kalba tiesą, neleidžia palikti nespręstų miestų klausimų. Dėkojo kun. Sigitai už gražiai auklėjimą, auginamą Šeimyną, kuri pripažinta viena geriausių Šeimynų Lietuvoje. Neužmiršo padėkoti ir Biržų Garbės piliečiui Donatui Balčiauskui už įvairias iniciatyvas, kurios padeda gražėti Biržams. Atsiprašė už nepatogumus – nepabaigtą aikštės ir prieigų, kelių prie bažnyčios remontus, patikino, kad po metų jau turėtų būti gražu, turėtų stovėti paminklas Biržų miesto įkūrėjui Kristupui Radvilai Perkūnui. *Dievo namai nusipelno tvarkos*, – baigė I. Varzienė.

Kurat. Donatas Balčiauskas sveikino ir nuoširdžius linkėjimus perdavė nuo Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos.

Sinodą sveikino raštu ir finansinę paramą perdavė Lietuvių evangelikų reformatų Bažnyčios JAV Kolegijai atstovaujantis prezidentas kurat. dr. Paulius Slavėnas ir dvasininkė diak. Erika Brooks.

Sklandžiam Sinodo darbui visada renkamas **Sinodo Direktorius ir pavaduotojas**. Direktoriumi išrinktas kurat. Nerijus Krikščikas, balsų dauguma aplenkęs kurat. Giedrių Vaitiekūną, vicedirektoriumi pagal pareigas patvirtintas generalinis superintendentas kun. Raimondas Stankevičius. Cenzoriumi 373-iajame eiliniame Sinodo suvažiavime 2022-06-25 Biržuose išrinktas kun. Rimas Mikalauskas. Sinodo sekretoriumi – vilnietis katech. Holger'is Lahayne.

Pirmojoje Sesijoje buvo išklausyti ir, atsakius į reiklius sinodalių klausimus, patvirtinti generalinio superintendente kun. R. Stankevičiaus, Konsistorijos prezidento kurat. N. Krikščiko, Revizijos komisijos pirmininko kurat. G. Vaitiekūno pranešimai bei Sinodo buhalterės Redos Trečiokaitės finansinė apžvalga.

LERB ekonomas kurat. M. Jukonis supažindino sinodalus su savo veikla, 2021–2022 metais atliktais ar tęsimais darbais, išsamiai atsakė į pateiktus klausimus, priėmė pasiūlymus.

Sinodalai iki pietų pertraukos dar spėjo išklausyti parapijų ir Sinodo įsteigtų juridinių asmenų pranešimus (ataskaitas). Beveik visos parapijos buvo atsiuntusios išsamius pranešimus apie vykdomą dvasinę, ūkinę veiklą ir pridėję finansines ataskaitas, tad klausimų beveik nekilo. Panevėžio parapijos seniūnų valdybos pirmininkas kurat. P.R. Puodžiūnas priminė Sinodo dalyviams, kad *Panevėžio bažnyčios statybos klausimas tebėra aktualus, bet mažai pasistūmėjo į priekį, lėšų mažai kas perveda*. Išvada: nėra iniciatyvaus žmogaus, kuris rūpintųsi.

Krikščioniško vaikų darželio Vilniuje direktorė Džiuljeta Stankevičienė pasidžiaugė, kad Vilniaus m. savivaldybė pratęsė patalpų nuomą 4 metams ir kad dėl darbo darželyje sutarta su dar viena reformate.

Sinodo dalyviai išklausė **Vokietijos Lipės krašto Bažnyčios pranešimą** apie jų veiklą šiomis sudėtingomis sąlygomis. Kun. Dieter'is Bökemeier'is priminė apie Lietuvos ir Lipės krašto Bažnyčių 30-ies metų vaisingą bendradarbiavimą, kai 1992 m. buvo pasirašyta trišalė sutartis (kartu su Lietuvos ev. liuteronų Bažnyčia). Prieš penketą metų iškilingai šventėme bendradarbiavimo 25-ąjį. Vokiečiai tvirtai pasiryžę tęsti partnerystę, ypač šiais pilnais iššūkių laikais: karo ir agresijos akivaizdoje. Kai šitiek daug aukų, visoje Europoje ypatinga padėtis. Kunigas užtikrina, kad jie yra solidarūs su mumis, visomis išgalėmis parems mus, padės. Jau skyrė nemažą paramą Kauno parapijai, kuri priėmė ukrainiečių pabėgėlius. Jam labai didelį įspūdį paliko, apsilankius Kaune, tai kaip tvarkosi, dirba kauniečiai. Taip pat jis apsilankė ir pas liuteronus Jurbarko. Kun. D. Bökemeier'is pasakojo, kaip ir kiek jie padeda ukrainiečiams pabėgėliams pas save, Vokietijoje, – įkūrė Paramos fondą. Kunigas priminė, kaip mes, krikščionys, turime žiūrėti į karą, naujai formuoti savo požiūrį. Jis taip pat pasakojo apie savo – Lipės krašto – Bažnyčią, kuri yra, palyginti su kitomis Vokietijos protestantų Bažnyčiomis, maža, nelabai skaitlinga ir vis mažiau turinti tikinčiųjų ir dvasininkų. Bet stengiasi prisitaikyti prie esamos padėties, naujai formuoti sau užduotis, požiūrį, rasti naujus metodus, būdus kaip pritraukti jaunos žmonės, keisti valdymo struktūrą. Jie mąsto, jog būtina Bažnyčiai tapti teisingesne, spalvingesne, pritraukti migrantus, valdyme turi dalyvauti lygiai moterys ir vyrai. Jie savo mažesnes parapijas skatina labiau bendradarbiauti tarpusavyje. Priimtas *Parapijų bendradarbiavimo* kanonas, leidžiantis kelioms artimesnėms parapijoms dirbti kartu. Mėginama kurti *nuotolines* bendruomenes. Parapijų vadovybės mišrios: ne tik dvasininkai, bet ir kitų profesijų parapijiečiai įeina; pasisako už taip vadinamą *pop* krikščionišką muziką, bendradarbiauja su migrantų tarptautinėmis parapijomis. Baigdamas savo pasisakymą,

kun. D. Bökemeier'is linkėjo Dievo vedimo savo ir mūsų reformatų Bažnyčiai.

Sinodas antru kanonu *Apie misiją katechetų tarnystei* nutarė lekt. D. Bryčko, tarnaujantį LERB Varšuvos reformatų parapijoje, ordinuoti į katechetus. D. Bryčko ordinacijai buvo pritarta dvasininkų sesijoje ir jis Konsistorijoje išlaikė patikrinamąjį egzaminą. Ordinaciją nutarta atlikti per Sinodo iškilmingas pamaldas 2022 m. birželio 26 d. Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje (kas ir buvo atlikta).

Ketvirtu kanonu *Apie katech. Vaidoto Ickio tarnystę* buvo patenkintas katech. Vaidoto Ickio 2021m. lapkričio 19 d. *Prašymas* atleisti jį nuo visų dvasinės tarnystės pareigų Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčioje.

Trečiojoje Sinodo sesijoje buvo renkama 2022-2025 metų kadencijai Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios vadovybė: *generaliniu superintendentu išrinktas kun. Raimondas Stankevičius, vicesuperintendentu – kun. Rimas Mikalauskas*; taip pat slaptu balsavimu trejų metų kadencijai išrinkta Lietuvos evangelikų reformatų **Konsistorija: prezidentas kurat. Nerijus Kriščiukas**, viceprezidentas kun. Raimondas Stankevičius, nariai dvasininkai: kunigai Tomas Šernas, Rimas Mikalauskas, Sigita Veinzierl, nariai pasauliečiai: kurat. Danguolė Kairienė, Žydrūnas Pavinkšnis ir kurat. Giedrius Vaitiekūnas.

Trejų metų kadencijai slaptu balsavimu išrinkta *Sinodo Revizijos komisija*: Danguolė Juršienė, lekt. Dainius Jaudegis, Eglė Grucytė, Tadas Baltušis, Alė Klovaitė.

Mandatų komisija, kurios kadencija baigsis kitais metais, papildyta šiomis narėmis: Rūta Vaitiekūniene, Inga Jasėniene.

Sinode buvo priimtas kanonas *Dėl balsavimo procedūrų*. Biržų evangelikų reformatų parapijos ir Kuratorių sesijos siūlymu nutarta: Dvasininkų ir kuratorių rinkimuose kandidatas patvirtinamas, jei slaptu balsavimu surenka ne mažiau 2/3 sprendžiamąjo balso teisę turinčių Sinodo narių balsų.

Sinodas priėmė *Deklaraciją dėl Sinodui negrąžinto nekilnojamo turto Biržų krašte*. Ją pateikė svarstymui ir į sinodalų klausimus atsakinėjo kurat. D. Balčiauskas. *Deklaracijoje* sakoma: *LERB iki Antrojo pasaulinio karo Biržų mieste, Nemunėlio Radviliškyje ir Papilyje turėjo parapijoms priklausančių įvairios paskirties pastatų ir žemės valdų. Po karo, 1945 metais, visą kilnojamą ir nekilnojamą turtą Tarybų valdžia nacionalizavo arba pasiglemžė karo liepsnos<...>. Biržų mieste LERB priklausantys žemės sklypai buvo Reformatų g., dešiniajame Apaščios upės krante šalia senųjų žydų kapinių ir kt. Dėl valdų susigrąžinimo buvo ne kartą kreiptasi į Biržų raj. savivaldybę. Dabar kaip tik buvusiose valdose vykdomi rekonstrukcijos darbai. Todėl 2022 m. Sinodas prašo Biržų rajono savivaldybės atstatyti istorinį teisingumą ir gražinti buvusias žemės valdas arba skirti analogišką žemės valdą kitoje vietoje, – rašoma Deklaracijoje, kuri bus pateikta Biržų raj. savivaldybei.*

Paskutiniu kanonu, kaip visada, numatyta ir patvirtinta kito eilinio Sinodo data ir vieta: **2023 m. eilinio Sinodo data 2023 m. birželio 24-25 d., vieta – Biržai.**

VIENAS IŠ VILNIAUS ORTODOKSŲ ŠVENTŲJŲ – KIRILAS LUKARIS

2022 metais sausio 11 d. Konstantinopolio patriarchatas į savo šventųjų kalendorių įtraukė Vilniuje veikusį šventąjį Kirilą Loukarį. Pirmą kartą jį kanonizavo Aleksandrijos patriarchatas (2009 m.).

1572 m. gimęs Venecijos valdomoje Kretoje, Kirilas jaunystėje daug keliavo po Europą, studijavo protestantizmo centruose – Ženevoje ir Vitenberge, kažkuriuo metu tapo Ostrogo (*tebeveikiantis ortodoksų vienuolynas, dab. priklauso Juodkalnijai*, „Ref. Žinia“

Ostrogo vienuolynas dabar.

past.) dvasinės akademijos rektoriumi, buvo įšventintas dvasininku.

1596 m., po Breste pasirašytos unijos, Aleksandrijos patriarchas šešeriems metams išsiuntė Kirilą tarnauti į Vilnių (jam tebuvo dvidešimt ketveri), kur jis tapo vietinės ortodoksų akademijos rektoriumi. 1601-aisiais dvidešimt devynerių Kirilas buvo išrinktas Aleksandrijos patriarchu ir paliko Vilnių. Po dvidešimties metų tarnystės Aleksandrijos katedroje, jis buvo išrinktas Konstantinopolio patriarchu. Atone (gr. *Athōs*, rus. *Афон*, dabar – ortodoksų vienuolių sritis Graikijos šiaurės rytuose, Chalkidikės pusiasalyje, „Ref. Žinia“ past.) jis įkūrė dvasinę seminariją, Stambule – pirmąją graikakalbę spaustuvę, rūpinosi teologinės minties sklaida bei švietimu. Tuo metu kilo kontroversija dėl jo pažiūrų – patriarchas

kaltintas protestantizmu, jam buvo priskiriama *Katekizmo*, paveikto Reformacijos idėjų, autorystė (pats jis autorystę neigė).

Romos katalikai tuo metu Stambule vykdė aktyvią misiją, tad patriarchas atsidūrė tarp dviejų ugnių: katalikiškų valstybių ambasadoriai skundė jį sultonui, ortodoksų zelotai kaltino protestantizmu. Patriarchas kelis kartus buvo nušalintas nuo tarnystės, bet iš esmės sultonas jį toleravo. Tačiau kai 1638 m. sultonas ruošėsi išvykti į karą su Persija, buvo paskleistas melagingas gandas, esą patriarchas nori pakurstyti ortodoksus kazokus sultonui išvykus sukelti maištą. Apsidraudimui sultonas įsakė savo janyčarams (*privilegijuoti osmanų kariai*) suimti ir pasmaugti patriarchą. Taip baigėsi šventojo žemiškasis gyvenimas. Netrukus po mirties prasidėjo jo kultas. Eugenijus Etolietis parašė pamaldų tekstus, bet, suprantama, iki Osmanų imperijos žlugimo apie jo oficialią kanonizaciją negalėjo būti nė kalbos.

Šv. Kirilo Kretiečio atminimas – birželio 27 d. (pagal naują kalendorių – liepos 10 d.).

Kun. Gintaras Jurgis Sungaila
<http://www.ortodoksas.lt>

Kirilas Lukaris – žmogus, branginęs Bibliją

Buvo 1638 metų vasaros diena. Žvejai, plaukioję Marmuro jūroje, netoli Osmanų imperijos sostinės Konstantinopolio (šiulaikinis Stambulas), išsigando pamatę bangų nešamą lavoną. Jie nustėro, kai, atidžiau išsižiūrėję, atpažino pasmaugtą Konstantinopolio patriarchą, Stačiatikių bažnyčios vadovą. Tokia tragiška buvo žymaus XVII amžiaus religinio veikėjo Kirilo Lukario gyvenimo pabaiga.

Lukaris neišvydo tos lauktos dienos, kai buvo išleistas *Krikščionių Graikiškųjų Raštų* vertimas į šnekamąją graikų kalbą. Neišsipildė ir kita jo svajonė – matyti Stačiatikių Bažnyčią, grįžusią prie *evangelinio paprastumo*. Kas buvo šis vyras? Kokios kliūtys jo tykojo, bandant įgyvendinti tas svajones?

Pasibaisėjęs neišprusimu

Gyvendamas Lenkijos-Lietuvos valstybėje, Lukaris matė, kokia apgailėtina buvo stačiatikių dvasininkų bei parapijiečių dvasinė būklė dėl jų neišprusimo. Sugrįžęs į Aleksandriją bei Konstantinopolį, jis sunerimo išvydęs, jog kai kuriose bažnyčiose nebebuvo net sakyklos, iš kurios skaitydavo Raštą!

1602 metais Lukaris atvyko į Aleksandriją ir tapo patriarchu, pakeitęs šiame poste savo giminaitį Meletiją. Jis ėmė susirašinėti su įvairiais Europos Reformacijos teologais. Viena laiške Lukaris rašė, jog Stačiatikių bažnyčia laikosi daugelio klaidingų dalykų. Kituose laiškuose jis pabrėžė, jog Bažnyčia turi atsisakyti prietarų, pereiti prie *evangelinio paprastumo* ir remtis vien Šv. Rašto autoritetu.

Lukariui nerimą kėlė ir tai, kad Bažnyčios Tėvų dvasinis autoritetas buvo toks pat svarus kaip Jėzaus bei Jo apaštalo žodžiai. *Nebegaliu daugiau klausyti tų, kurie teigia, esą žmonių padavimai prilygsta Šv. Raštui*, – rašė jis. *Dar pridūrė, jog atvaizdų garbinimas yra pragaištingas dalykas*. Jis sakė, jog melstis šventiesiems yra vienintelio Tarpininko – Jėzaus įžeidimas.

Prekyba patriarcho sostu

Dėl tokių minčių ir antipatijos Romos katalikų bažnyčiai jėzuitai bei sąjungos su katalikais troškė kai kurie stačiatikiai ėmė nekęsti Lukario ir jį persekioti. Nepaisant tokio priešiško, 1620 metais Lukaris buvo išrinktas Konstantinopolio patriarchu. Tuo metu stačiatikių patriarchija buvo pavaldi Osmanų imperijai. Jos vyriausybė už pinigų mielai nušalindavo patriarchą ir paskirdavo naują.

Lukario nelaimei, daugiausia jėzuitai ir visagalė baisioji popiežiaus *Congregatio de Propaganda Fide* (*Tikėjimo propagandos kongregacija*) šmeižė ir rezgė užmačius prieš jį. *Šiam tikslui jėzuitai naudojosi viskuo – klasta, apkalba, meiliekavimu bei kyšiais, veiksmingiausia priemone laimėti [Osmanų] didikus*, – rašoma veikale *Kyrillos Loukaris*. Todėl 1622 metais Lukaris buvo ištremtas į Rodo salą, o postą už 20 tūkst. sidabrinių nusipirko Grigalius iš Amasijos. Šiam neįstengus sumokėti pažadėtos sumos, patriarchatą perpirko Antimas iš Adrianopolio, bet vėliau atsistatydino. Neįtikėtina – Lukaris vėl buvo paskirtas patriarchu.

Atgavęs postą, Lukaris pasiryžo lavinti stačiatikių dvasininkus bei eilinius tikinčiuosius, o tam reikėjo išleisti Biblijos vertimą bei teologinių traktatų. Jo pastangomis ir Anglijos ambasadoriaus protekcija į Konstantinopolį buvo atgabenta spausdinimo mašina. Tuo pat, 1627 metų birželį, priešai apkaltino Lukarį naudojant spausdinimo mašiną politiniams tikslams ir galiausiai ją suardė. Lukariui teko krieptis į Ženevos spaustuves.

Krikščioniškųjų Raštų vertimas

Didžiulė pagarba Biblijai ir Jos mokomoji galia skatino Lukarį palengvinti šios knygos kelią pas paprastus žmones. Jis matė, kad originalo kalba, kuria buvo parašyta įkvėpta graikiškoji Biblijos dalis, yra nebesuprantama eiliniam žmogui. Todėl pirmiausia Lukaris pavedė išversti *Krikščionių Graikiškuosius Raštus* į tuo metu vartojamą graikų kalbą. Maksimas Kalipolitas, išsimokslinęs vienuolis, sėdo prie darbo 1629-ųjų kovą. Daugelis stačiatikių manė, kad versti Raštą yra papiktinimas net tuo atveju, kai turimas vertimas nesuprantamas. Norėdamas juos nuraminti, Lukaris paruošė tekstą lygiagrečiai originalo bei šnekamąja kalbomis ir prirašė tik keletą pastabų. Kadangi Kalipolitas mirė vos baigęs darbą, Lukaris pats skaitė korektūrą. Tas vertimas buvo išspausdintas netrukus po Lukario mirties – 1638 metais.

Nepaisant Lukario apdairumo, vertimas sukėlė nepritarimo audrą vyskupų tarpe. Lukario meilė Dievo Žodžiui buvo ypač matoma iš Biblijos vertimo įvado. Jis rašė, kad Šv. Raštas šnekamąja kalba yra *mums saldi žinia iš dangaus*. Jis patarė žmonėms *susipažinti su visu [Biblijos] turiniu* ir pasakė, kad neįmanoma kitaip sužinoti apie *tikėjimą tiksliai, ... kaip tik per šventąjį Dievo Evangeliją*.

Tuos, kurie draudė tyrinėti Bibliją ir kurie atmetė originalo vertimą, Lukaris griežtai kritikavo: *Jei kalbėsime ir skaitysime, ko nesuprantame, laidysime žodžius vėjais*. Įvado pabaigoje jis rašė: *Skaitydamas šią šventą Dievo Evangeliją savo kalba, semkis palaimų... ir tegu Dievas apšviečia tavo kelią į gėrį* (plg. Patarlių 4,18).

Tikėjimo išpažinimas

Suorganizavęs Biblijos vertimą, Lukaris žengė kitą drąsų žingsnį. 1629 metais Ženevoje jis išleido **Tikėjimo išpažinimą**, kuriame išdėstė savo paties įsitikinimus, ir vylėsi, kad juos priims Stačiatikių bažnyčia. Knygoje *Stačiatikių bažnyčia* rašoma, kad **Išpažinime** *atsisakoma stačiatikių kunigijos doktrinos bei visų šventųjų ordinų, taip pat smerkiamas paveikslų garbinimas ir meldimasis šventiesiems, nes tai yra stabmeldystė*.

Išpažinime yra 18 straipsnių

Antrajame iš jų tvirtinama, kad Šv. Raštas yra Dievo įkvėptas ir autoritetu pranoksta Bažnyčią. Jame sakoma: *Esame įsitikinę, jog Šventasis Raštas yra duotas Dievo... Tikime, jog Šventojo Rašto autoritetas didesnis už Bažnyčios. Yra didelis skirtumas, kieno esi išmokytas: Šventosios Dvasios ar žmogaus*. (2 Tim 3,16).

Aštuntajame bei dešimtajame straipsniuose rašoma, kad Jėzus Kristus yra vienintelis Tarpininkas, Vyriausiasis Kunigas ir surinkimo Galva. Lukaris rašė: *Esame įsitikinę, kad mūsų Viešpatys Jėzus Kristus sėdi savo Tėvo dešinėje ir užtaria mus, nes jis vienintelis yra tikras ir teisėtas vyriausiasis kunigas bei tarpininkas* (Mt 23,10).

Dvyliktajame straipsnyje tvirtinama, kad Bažnyčia gali klysti laikydama melą tiesa, bet ištikimų tarnų pastangomis apšviestiems Šventosios Dvasios galima iš to išsivaduoti.

Aštuonioliktame straipsnyje Lukaris tvirtina, kad skaistyklą yra vien fantazijos vaisius: *Neabejotina, jog prasimanymas apie Skaistiklą nepriimtinas*.

Išpažinimo priede pateikta daug klausimų ir atsakymų. Jame Lukaris pirmiausia pabrėžia, kad visi tikintieji turi skaityti Šv. Raštą, o to nedaryti krikščioniui žalinga. Be to, jis pataria atsikratyti apokrifų.

Ketvirtas klausimas toks: *Kokia turėtų būti mūsų nuomonė apie paveikslus?*

Lukaris atsako: **Mus moko Dievo Šventasis Raštas, o jame aiškiai sakoma: 'Nedirbsi sau drožinio, nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas yra aukštai danguje, ar čia, žemėje. Nesilenksi jiems ir negarbinsi jų** (Iš 20, 4-5), nes mes turime garbinti ne kūrinį, o dangaus ir žemės Kūrėją ir tik Jam lenktis. ... Šventajame Rašte... uždraustą [paveikslų] garbinimą mes atmetame, kad vietoje Kūrėjo bei Meistro negarbintume dažų, meno dirbinių, kūrinų.

1638 metais jėzuitai drauge su savo bendrininkais stačiatikiais apkaltino Lukarį Osmanų imperijos išdavyste. Sultonas įsakė jį nubausti mirtimi. Lukarį suėmė ir 1638 metų liepos 27-ąją įsodino į valtį neva nugabenti į tremties vietą. Kai tik valtis išplaukė į jūrą, jį pasmaugė, užkasė pakrantėje, vėliau atkasė ir įmetė į jūrą. Kūną surado žvejai ir paskui draugai jį palaidojo.

Daugiau: <http://www.crivoice.org/creedcyril.htm>

Baltramiejaus naktis

Rugpjūčio 24 d. suėjo lygiai 450 metų nuo siaubingų žudynių, kilusių iš religinės neapykantos – **Baltramiejaus nakties**. 1572 metų rugpjūčio 24-os naktį, apie 3 valandą nakties Paryžiuje prasidėjo masinės žudynės prancūzų evangelikų reformatų, atvykusių švęsti jų lyderio Henriko Navariečio ir Margaritos de Valua (Karolio IX sesers) karališkųjų sutuoktinių...

Per šią naktį ir sekančias dienas Paryžiuje buvo nužudyta nuo 3 tūkst. iki 10 tūkst. žmonių. Po **Baltramiejaus nakties** nuo rugpjūčio iki spalio panašios hugenotų žudynės vyko ir kituose Prancūzijos miestuose, pvz., Tulūzoje, Bordo, Lione, Orleane. Tikslus žuvusiųjų skaičius nežinomas, bet skaičiuojama, kad galėjo žūti nuo 10 tūkst. iki 70 tūkst. hugenotų.

Apie 200 tūkst. hugenotų pasitraukė į kaimynines šalis, viena jų buvo ir Lietuva. Ačiū Dievui, tuo metu Lietuva buvo viena šviesiausių šalių, kur tikėjimo skirtumai politinei visuomenei nebuvo kažkas bloga ir nežadino baimės, neapykantos kitaip tikintiems. Deja, vis labiau įsivyraujanti politinė vienos religijos partija, neabejotinai vedė prie religinės netolerancijos. Jos pasekmės Lietuvos evangelikai reformatai skaudžiai ėmė patirti jau XVIII amžiuje.

Su religine netolerancija atėjo ir Lietuvos, o su ja ir visos Abiejų Tautų Respublikos politinės valstybės, žlugimas...

MES PRISIMENAME kaip dygsta neapykantos daigai ir kokie jie nuodingi.

PRISIMENAME, kad Tikėjimo kankinystė yra kruvinas liudijimas kiekvienai kartai apie ištikimybę mūsų Viešpačiui Jėzui Kristui.

Mes – Rugpjūtyje...

*Atsisėsk šalia. Pabūki,
Kol Laike dar plauks Rugpjūtis.
Dar pajauskime, kaip teka
Artuma ir Mūsų metai.*

*Kuo ilgiau kartu pabūkim.
Byra žvaigždėmis Rugpjūtis.
Pašmaikštaukim – žvaigždėm lijo.
Mes ir Žemė – tarp lelijų.*

*Ir šitų lelijų šviesa
Nusiskinkime. Kol dviese...
Bus ilgu. Ir gal bus gaila,
Tò, kas buvo... Žinom kainą.*

*Tad apglėbkime Rugpjūtį –
Dovaną kartu pabūti.
Kol dar Mūsų Laikas teka.
Kol žvaigždėti Mūsų metai.*

Genovaitė Mikalajūnienė
2022-ųjų rugpjūtis

Evangelikų Bažnyčios Lietuvoje

Rasnos buv. reformatų bažnyčia, Baltarusija

Kuchtičių reformatų bažnyčios griuvėsiai, dab. Pervomaisko k., Baltarusija

Nuo Reformacijos laikų protestantizmui Lietuvoje atstovavo dvi Bažnyčios – evangelikų liuteronų, kurie rėmėsi Martyno Liuterio mokymu, ir evangelikų reformatų, susiejusių save su Jono Kalvino tradicija. Jų aukščiausios valdžios institucijos buvo Sinodas. Sinodą sudarė parapijų kunigai ir išrinkti pasauliečių atstovai. Evangelikų reformatų Bažnyčios pagrindinė struktūra buvo parapijos, kurios jungėsi į distriktus. **XIX a. pirmojoje pusėje** buvo šie distriktai: **Baltarusijos, Vilniaus, Užnemunės** (1825 m. Gardino), **Žemaitijos**. 1873 m. Baltarusijos ir Gardino distriktai buvo sujungti ir pavadinti **Gardino distriktu**. 1886 m. šis Gardino distriktas buvo prijungtas prie Vilniaus distrikto. Ir liko tik **Vilniaus ir Žemaitijos**.

Sinodas, nors XIX a. pradžioje ir vadinosi **Vilniaus sinodu**, rinkdavosi posėdžiams ir kituose distrikčiuose: Slucke, Izabeline (buv. *Petuchovas, Kristopovas*), Biržuose.

Nuo 1829 m., siekiant pritraukti visuomenę prie bendruomenės veiklos, nutarta tokius posėdžius rengti paeiliui kiekvieno distrikto centre. XIX a. antrojoje pusėje sinodai vėl pradėti rengti Vilniuje. Posėdžiai buvo vieši ir slapti (sinedriumai). Pastaruosiuose buvo svarstomi kunigų ordinacijos, paskyrimai ar perkėlimai, nesutarimai tarp dvasininkų, tarp dvasininkų ir pasauliečių bei skyrybų bylos. Nuo XIX a. viešuose posėdžiuose buvo svarstomas stipendijų skyrimas mokiniams ir studentams, beneficijų dalijimas neturtingiesiems, pajamų ir išlaidų reikalai, rengiamos diskusijos sinodo narių iškeltomis temomis.

Ryšius su Rusijos valdžia Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčios Sinodas palaikė per **Vilniaus evangelikų reformatų kolegiją**, kuri buvo aukščiausias šios Bažnyčios valdymo organas tarp rengiamų Sinodo posėdžių. Ją sudarė **prezidentas pa-**

saulietis, viceprezidentas dvasininkas ir 6 nariai: 3 pasauliečiai ir 3 dvasininkai. Jų kadencija buvo 6 metai. Prezidentą ir viceprezidentą išrinkdavo Sinodas, tačiau prezidento kandidatūra buvo tvirtinama imperatoriaus įsaku, vidaus reikalų ministrui pristačius. Viceprezidentą tvirtindavo ministras. <...>

Kaip nurodo istorikė Aldona Prašmantaitė, 1873 m. prezidentu tapo Eduardas Grotkovskis, buvęs valstybės patarėjas. O viceprezidentu – generalinis superintendentas Steponas Lipinskis. Nariais buvo išrinkti dvasininkai: Žemaitijos superintendentas Albertas Konstantinas Močiulskis, Baltarusijos distrikto vicesuperintendentas Aleksandras Kavelmacheris, Gardino distrikto vicesuperintendentas Juozapas Glovackis ir pasauliečiai: grafas Stanislovas Putkameris, Juozapas Palčevskis ir Aleksandras Lipinskis.

Kolegija, kurios nariai buvo **valstybės tarnautojai**, atliko pasaulietinės ir dvasinės valdžios tarpininko vaidmenį. Reformatų hierarchijos grandinę sudarė generalinis superintendentas, vicesuperintendentas, kunigas, diakonas, lektorius. Parapijos tikinčiųjų bendruomenių pagrindinė organizacinė struktūra pagal turimas teises nebuvo vienaalytė. Vienos funkcionavo kaip savavaldūs vienetai: turėjo visuotinį susirinkimą ir tarybą (kolegiją arba konventą). Kitose parapijose bendruomenėms atstovavo globėjas (patronas) ir žemvaldžiai. Kunigas jiems buvo atskaitingas. Kunigas atliko religines apeigas, rūpinosi bendruomenės jaunimo edukacija, tvarkė metrikų dokumentus ir statistinius duomenis, dalyvavo tvarkant parapijos bažnytinį turtą. Jis naudojosi asmeninėmis bajorų teisėmis ir turėjo tokias pat teises pasaulietiniuose teismuose kaip ir stačiatikių šventikai. Kitą vertus, jį prižiūrėjo ir bažnytinis teismas. Bendruomenių skaičius laikui bėgant keitėsi. 1801 m. Lietuvos (vėliau Vilniaus) Sinodui buvo pavaldi 21 evangelikų reformatų bendruomenė, o amžiaus pabaigoje Sinodui priklausė 16 bendruomenių (apie 12 000 parapijiečių). Tačiau iš tikrųjų parapijų funkcionavo mažiau. <...> Deltuvos, Naujamiesčio, Ostašino ir Salamiesčio parapijos veikė kaip filijos.

Evangelikų reformatų Bažnyčios savarankiškumas atsiskleidė, kai 1819 m. valdžios koridoriuose iškilo abiejų Bažnyčių unijos idėja. Tais metais pagal specialų caro įsaką įvedus generalinio konsistoriaus pareigybę buvo numatyta, kad jam bus pavaldžios abi protestantų Bažnyčios.

Tačiau 1819 m. rugpjūčio mėn. **Vilniaus sinodo kuratorių kolegija** kreipėsi į tuometį švietimo ministrą A. Goliciną su prašymu palikti Evangelikų reformatų sinodui aukščiausią Bažnyčios valdžios statusą, motyvuodama, kad Sinodas niekada ➤

Ostašino buv. reformatų bažnyčia, XIX a., Baltarusija

Smurgainių buv. reformatų, dab. katalikų bažnyčia, Baltarusija

nebuvo pavaldus jokiai aukštesnei valdžiai. Po derybų su komisija, besirūpinančia įkurti Generalinę konsistoriją, reformatams Lietuvoje buvo palikta autonomija. O kitos Rusijos imperijos evangelikų reformatų ir liuteronų bendruomenės tapo pavaldžios Generalinei konsistorijai. Lietuvos reformatų Sinodas tikrai informuodavo valdžią apie savo priimtus sprendimus ir pertvaras. Vis dėlto Sinodo siekimas nesusisaistyti unijos ryšiais su Evangelikų liuteronų Bažnyčia nereiškia, kad santykiai tarp šių Bažnyčių buvo priešiški. 1862 m. Evangelikų reformatų Sinodas dar kartą patvirtino, kad su Augsburgio konfesijos išpažinėjais (evangelikais liuteronais) tebegalioja Sandomiro susitarimas dėl išorinių santykių. Istoriografijoje konstatuota, kad šie viso XIX a. santykiai gali būti pakantos ir bendradarbiavimo pavyzdys. Buvo toleruojama, kai vienos Bažnyčios dvasininkas patarnaudavo kitos Bažnyčios tikintiesiems. O tokie katalikų kunigų žingsniai buvo vertinami neigiamai, skaudžiai reaguojama, kai vienos ar kitos bendruomenės nariai pereidavo į katalikybę. Kita vertus, kai XIX a. pabaigoje ir XX a. pradžioje pagausėjo žmonių, keičiančių religiją ne dėl religinių motyvų, buvo sugriežtintos sąlygos pereiti į protestantų tikėjimą. 1911 m. Vilniaus sinodas nusprendė, jog prozelitą priimti į bendruomenę turi ne vienas kunigas, į kurį buvo kreiptasi, bet Kolegija. Apie evangelikų reformatų savarankiškumą – santykius su Rusijos valdžia – gana iškalbingai liudija XIX a. 7-ajame dešimtmetyje valdžios vykdyti nesėkmingi mėginimai įvesti rusų kalbą bažnyčios, kuri buvo prie Slucko gimnazijos, pamaldose. Vilniaus generalgubernatorius A. Potapovas laikėsi nuomonės, kad rusų kalbą galima įvesti tik pritarus Sinodui. Vidaus reikalų ministras Aleksandras Timaševas laikėsi nuomonės, kad reikia ne klausti Sinodo, o jį įpareigoti. Vis dėlto rusų kalba, Sinodui nepritarus šiai priemonei, taip ir nebuvo įvesta reformatų pamaldose.

Užnemunėje padėtis iš esmės skyrėsi. Pirmiausia, čia per visą šimtmetį dominavo evangelikų liuteronų parapijos. Reformatų parapija buvo tikrai Seirijuose. <...>

Seirijų evangelikų reformatų parapija oficialiai priklausė Varšuvoje reziduojančioms centrinėms Evangelikų reformatų Bažnyčios institucijoms, o tradiciškai buvo susijusi su Lietuvos evangelikų reformatų Sinodu, kuris nuolat ja domėjosi. <...>

Evangelikų liuteronų Bažnyčia (*kaip ir reformatų*) ypač didelius reikalavimus kėlė dvasininkams dėl išsilavinimo. Jie privalėjo būti išklause visą teologijos kursą ir išlaikę atitinkamus egzaminus kuriame nors Rusijos imperijos universitete. Dauguma abiejų Bažnyčių dvasininkų buvo Dorpat (Tartu) universiteto auklėtiniai. Dorpat (Tartu) universiteto Teologijos skyriaus studentai privalėjo gauti iškaitas iš hebrajų gramatikos, graikų ir lotynų kalbų, įvadų į Senąjį ir Naująjį Testamentą, dogma-

tikos istorijos ir filosofijos istorijos. Amžiaus pabaigoje šio skyriaus studentai laikė ir rusų kalbos egzaminą. Dėstyta vokiečių kalba. Siekiantieji tapti dvasininkais dar turėjo išlaikyti dviejų pakopų egzaminus Konsistorijoje (*reformatai – Kolegijoje*). Pamokslininkai turėjo įvykdyti pirmosios pakopos reikalavimus (*pro venia concionandi*), o norintieji gauti parapiją ir nuolatinę pamokslininko vietą turėjo peržengti dar vieną egzaminų barjerą – ministerio. Panaši tvarka galiojo ir Užnemunėje, tik čia dar buvo amžiaus cenzas – parapiją galėjo gauti evangelikų liuteronų dvasininkas, sulaukęs 25 metų. Lietuvos evangelikai reformatai nuo 1823 m. iš tiesų ilgą laiką galėjo mokytis tik Dorpat (Tartu) universitete, Rusijos valdžia šiame universitete buvo paskyrusi 6 stipendijas. 1824–1854 m. Dorpat (Tartu) universitete mokėsi 33 stipendininkai, iš kurių 23 buvo kilę iš Lietuvos. Tik 1862 m. Sinodui buvo grąžintos stipendijos Karaliaučiaus universitete. Šie studentai, išlaikę visus reikiamus egzaminus universitete ir pristatę pažymą, liudijančią jų rezultatus, kaip kandidatai į dvasininkus, dar laikydavo egzaminą Sinode. Būtent Sinodas ordinuodavo dvasininkus nuo žemiausios iki aukščiausios hierarchijos pakopos.

Tautiniu požiūriu abi bendruomenės – Lietuvos evangelikų reformatų ir Lietuvos evangelikų liuteronų – buvo mišrios. Taip pat ir Užnemunėje. Aišku, dominavo lenkų ir lietuvių bendruomenės. Lietuviškos evangelikų reformatų bendruomenės buvo Šiaurės Lietuvoje: Papilyje, Salamiestyje, Biržuose ir Švobiškyje. Nemunėlio Radviliškyje, be lietuvių, buvo ir latvių bendruomenė. Po dvi skirtingas bendruomenes buvo Kelmėje (lenkų ir vokiečių), Izabelinė (lenkų ir vokiečių), Biržuose (lietuvių ir lenkų) ir, be abejojimo, Vilniuje (lenkų ir vokiečių), pastarajame lietuvių bendruomenė susikūrė tik 1918 metais. <...>

Gana savita buvo Vilniaus evangelikų reformatų vokiečių bendruomenė – vokiečių brolija. Ji buvo uždara ir beveik nepriklausoma nuo Sinodo, – savotiška vokiečių kultūros sala Vilniuje. Nuo 1823 m. buvo pavaldi ne Sinodui, o bendruomenės kunigui, turėjo savo aukų kasą. Nesutarimų su kitomis tautiškomis (lenkų) bendruomenėmis dėl tautinių dalykų nebūta. <...>

Pažymėtina, kad abi protestantų Bažnyčios tradiciškai dar nuo Reformacijos laikų labai svarbų vaidmenį bendruomenės gyvenime skyrė švietimui. Ir tai rodo ne tik dvasininkų rengimas. Ypač daug dėmesio buvo skiriama pradžios parapiinėms mokykloms. Tose mokyklose buvo mokoma katekizmo, maldų, skaityti ir rašyti, suteikdavo aritmetikos žinių, išmokydavo bažnytinių giesmių. Šių mokyklų padėtis, paly-

Slucko buv. reformatų gimnazija, Baltarusija

Zaslavlio buv. reformatų bažnyčia

Deltuvos reformatų bažnyčia, XIX a.

ginti su panašiomis mokyklomis prie katalikų bažnyčių, buvo kitokia, nes pastarosiose buvo įvesta rusų kalba, ir jų skaičius mažėjo. Protestantų mokyklos nebuvo naikinamos. Lietuvos švietimo istorijos tyrinėtojos Meilės Lukšienės apskaičiavimu, XIX a. pirmojoje pusėje jų galėjo būti apie 20. Kai kurios buvo įsteigtos XIX a., o kai kurių istorija skaičiavo šimtmečius.<...>

XIX a. pirmaisiais dešimtmečiais Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas iš savo lėšų išlaikė 6 pradžios mokyklas: Vilniuje, Biržuose, Naujamiestyje, Švobiškyje, Papilyje ir Izabelinė. Nemunėlio Radviliškio pradžios mokyklą lankė evangelikai reformatai ir liuteronai. Buvo reikalaujama mokyklose mokytis gimtąja kalba. Tačiau kokia kalba vyko pamokos, priklausė nuo kunigo gebėjimo rasti mokytoją, mokantį vietos kalbą. Mokytojai buvo išlaikomi iš bendruomenės lėšų. Po 1862 m. Kuršo konsistorijai priklausančias prie bažnyčių įkurtas evangelikų liuteronų ir evangelikų reformatų mokyklas imta masiškai uždarinėti. Vietoj jų buvo steigiamos jau ne Bažnyčios, bet Rusijos švietimo ministerijai pavaldžios mokyklos.<...>

Pradžios mokyklas baigę evangelikų reformatų vaikai XIX a. pirmaisiais dešimtmečiais toliau mokytis galėjo dviejose Sinodo išlaikomose vidurinėse mokyklose – Kėdainių ir Slucko. Pastaroji nepatyrė Rusijos valdžios represijų ir veikė per visą XIX a., atliko švietimo ir kultūros centro funkciją. Po 1863 m. sukilimo visi dalykai Slucko gimnazijoje pradėti dėstyti rusų kalba, vis dėlto iki pat XX a. pradžios ji buvo pagrindinė mokymo įstaiga, kurioje Sinodo auklėtiniai įgydavo vidurinį išsilavinimą. Kėdainių mokykla buvo apskrities mokykla, bet pagal tradiciją vadinta gimnazija. Nors XIX a. pradžioje ji priklausė Vilniaus universitetui, turėjo didelę autonomiją. 1824 m. Rusijos valdžia gimnaziją uždarė, baudama už tai, kad joje veikė slapta antivalstybinė organizacija. Sinodas šią apskrities mokyklą bandė pakeisti Vilkmėrgės apskrities mokykla, Kražių gimnazija, kol galiausiai 1858 m. Kėdainių gimnazija buvo atkurta. Tačiau ji veikė tik iki 1864 m., tada vėl buvo uždaryta, nes mokytojai ir mokiniai dalyvavo sukilime. Jos vietoje buvo įkurta dviklasė mokykla. Ir Slucko, ir Kėdainių gimnazija garsėjo aukštu mokymo lygiu, ir kaip protestantizmo židiniai suvaidino svarbų vaidmenį Lietuvos švietimo istorijoje. Evangelikai reformatai daugiausia mokėsi Vilniaus gimnazijoje. 1820 m. pirmose šios gimnazijos klasėse mokėsi 15 evangelikų liuteronų mokinių. 1844 m. buvo įsteigta Vilniaus liuteronų vokiečių mokykla, kuri gavo gimnazijos statusą.<...>

Dėl išskirtinio protestantų Bažnyčių dėmesio švietimui ir mokslui iš jų išpažinėjų išaugo daug veiklių inteligentų, kurie

paliko ryškų pėdsaką to meto Lietuvos kultūriniame gyvenime. Pažymėtina, kad šių inteligentų pastangomis parengti katekizmai, giesmynai ir Biblijos vertimai buvo daug kokybiškesni už katalikiškus. Viena vertus, tai buvo pavienių asmenų nuopelnas, tokių kaip Nemunėlio Radviliškio parapijos klebono Samuelio Nerlichio (apie 1765–apie 1840), kuris iš lenkų kalbos į lietuvių išvertė ir spaudai parengė lietuvišką maldyną (*Giesmyną su maldomis*).<...>

1832 m., *Rusijos Biblijos draugijai* pasiūlius, Vilniuje Sinodas įkūrė Lietuvos evangelikų reformatų *Biblijos draugijos skyrių*, istoriografijoje dažnai vadinamą *Draugija*.

Protestantiška *Biblijos draugija Vilniuje* taip pat veikė kaip Sankt Peterburge įkurtos Draugijos skyrius. Tik jos susirašinėjo per Lietuvos evangelikų reformatų Sinodą. Draugijai buvo būdingas tam tikras konfesinis uždumas, ji rūpinosi Šventojo Rašto leidimu ir jį platino tik tarp savo bendruomenių. 1832–1846 m. Draugijai vadovavo Vilniaus evangelikų reformatų bendruomenės superintendentas Rapolas Daunoras (1771–1854) – vienas labiausiai išsilavinusių protestantų dvasininkų. Taip pat draugijos veikloje aktyviai dalyvavo Žemaičių superintendantas (nuo 1837 m.), evangelikų reformatų knygų cenzorius, lietuviškų knygelių leidėjas kun. Aleksandras Rapolas Močiulskis (1790–1866). Būtent jis pasirūpino, kad 1840 m. būtų išleistas Naujasis Testamentas lietuvių kalba. Taigi protestantų Bažnyčios turėjo įtakos ne tik Lietuvos švietimui ir kultūrai, bet ir lietuviškos visuomenės raidai. Apskritai Lietuvos protestantų Bažnyčių raida, santykis su visuomene ir valdžia išreiškė to meto protestantiškai Europai būdingas tendencijas: jos buvo labai susiskaidžiusios ir dėl doktrininių skirtumų, ir dėl nevienodos pozicijos visuomenėje, buvo gana artimai suaugusios (pirmiausia, evangelikai liuteronai) su valstybės valdžia, griežtai laikėsi fundamentalizmo nuostatų, akivaizdžiai siekė izoliuotis nuo Katalikų bažnyčios. XIX a. viduryje evangelikų Bažnyčios teisiškai susilygino su Katalikų bažnyčia, tuo metu netekusia vyraujančios religijos statuso, todėl jų pozicijos ir įtaka Lietuvos visuomenėje sustiprėjo.

Tačiau ši jų įtaka negalėjo prilygti Katalikų bažnyčios įtakai, todėl Rusijos valdžia specialių represijų prieš jas nesiėmė, jas laikė mažiau opozicine Lietuvos visuomenės struktūra.

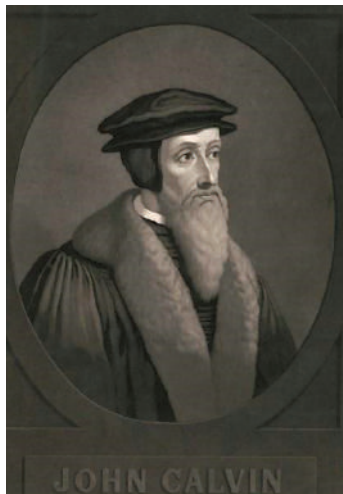
Iš <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:B.03-2011-1367174767100/B.03-2011-1367174767100.pdf> 48–58 psl.

Reformacijos moterys

Idelletė de Bure Calvin

Ideletė de Bure Calvin,

Jonas Kalvinas

Idelette de Bure Stordeur Calvin (g. 1500 m., m. 1549 m.) buvo vienintelė prancūzų reformatoriaus Jono Kalvino (Jean Calvin) žmona.

Olandė Ideletė de Bure buvo kilusi iš Vlaminko (dabar Belgija) ir pirmą kartą ištekojo už John'o Stordeur'o iš Lježo, Belgija. Kažkuriuo metu jie persikėlė į Strasburgą, kur buvo įrašyti kaip anabaptistai. Ideletė ir John'as Stordeur'ai susilaukė dviejų vaikų (Čarlio ir Juditos). John'as Stordeur'as po trumpos ligos mirė, palikdamas Ideletę našlę.

Kalvinas buvo taip įsitraukęs į savo darbus, kad, atrodo, jis iki 30 metų net nesvarstė apie vedybas. Kalvinas paprašė draugų padėti jam susirasti moterį, kuri būtų *škaisti, pareigingą, neišranki, ekonomiškai, kantri ir rūpintusi jo sveikata*. Jo draugas ir bendražygis Martinas Buceris pažinojo Ideletę ir rekomendavo ją Kalvinui, tikėdamasis, kad ji jam turėtų tikti. Jonas Kalvinas ir Ideletė de Bure susituokė 1540 m. rugpjūtį.

Ideletė pagimdė Kalvinui vieną sūnų ir gal keletą dukterų, bet jie visi mirė kūdikystėje. Į katalikų šeimą, kad jų šeima Dievo yra baudžiama kaip eretikų, Kalvinas atsakė, kad yra patenkintas turėdamas daugybę savo *tikėjimo* sūnų.

Ideletė rūpinosi Kalvinu, sergančiu daugybe ligų, ištikimai lankydama ligonius ir kenčiančius, o savo namus pavertė prieglobsčiu tiems, kurie buvo persekiojami dėl tikėjimo ir grėsė pavojus jų gyvybei. Nors ji išgyveno marą, kuris nusiaubė Ženevą, Ideletė mirė po ilgos ligos 1549 metais. Mirties patalė ji buvo kantri, tai rodo jos pasakyti žodžiai: *O Abraomo Dieve ir visų mūsų tėvų Dieve, tavimi Tikintieji pasitikėjo tiek daug amžių praeityje, ir nė vienas jų nepasitikėjo veltui. Aš taip pat tikėsiu.*

Tai, ką parašė Kalvinas draugui Pierre'ui Viretui praėjus vos kelioms dienoms po jos mirties, dar labiau išryškina jos charakterį.

Netekau geriausio savo gyvenimo draugo, žmogaus, kuris, jei būtų liepta, būtų ne tik noriai dalinęsis mano vargu, bet net ir mirtimi. Per savo gyvenimą ji buvo ištikima mano tarnystės pagalbininkė.

ir,

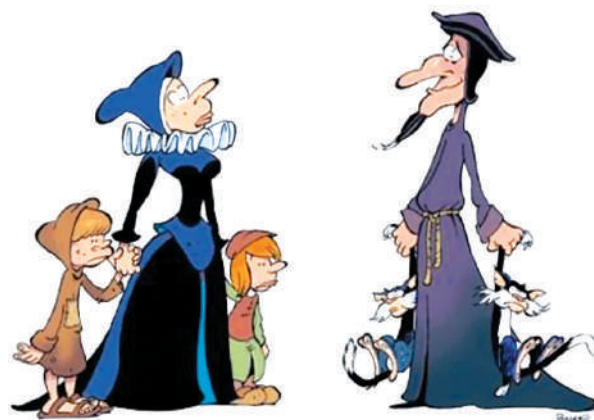
Iš jos niekada nepatyrčiau nė menkiausio priekaišto. Per visą savo ilgos ligos laiką ji stengėsi manęs nevarginti; ji labiau jaudinosi dėl savo vaikų nei dėl savęs. Kadangi bijojau, kad šie asmeniniai rūpesčiai gali ją be reikalo erzinti, trys dienos prieš jos mirtį, pasinaudojęs proga, paminėjau, kad nesugebėsiu atlikti savo pareigos jos vaikams. Nedelsdama ji atsakė: „Aš jau pavadžiau juos Dievui.“ Kai pasakiau, kad tai netrukdo man jais rūpintis, ji atsakė: „Žinau, kad neapleisi to, ką žinai, kad buvo padaryta Dievui.“ Taip pat pastaruoju metu, kai viena moteris primygtinai reikalavo su manimi pasikalbėti šiais klausimais, pirmą kartą išgirdau jos tokį trumpą atsakymą: „Neabejotinai svarbiausia yra tai, kad jie gyventų pamaldžiai ir šventai. Mano vyras neturi būti raginamas mokyti juos tikėjimo dalykų ir Dievo baimės. Jei jie bus pamaldūs, aš tikiu, kad Jis mielai bus jiems tėvas; bet jei ne, jie nenusipelno, kad aš ko nors prašyčiau jų vardu.“ Šis proto kilnumas man bus svarbesnis nei šimtas rekomendacijų.

<https://alchetron.com/Idelette-Calvin>

Jono Kalvino Kalendorius

Jono Kalvino jubiliejiniais – 2009- iems metams buvo sukurtas *Kalvino kalendorius* iš 14 mėnesių. Kalendorius prasideda 2008 metų gruodžiu, baigiasi – 2010 metų sausiu. Kiekvienam mėnesiui žymiausi Ženevos dailininkai, grafikai sukūrė J. Kalvino gyvenimo momentus atspindinčias humoristines iliustracijas.

Jonas Kalvinas ir Idelette de Bure susituokė 1540 m. rugpjūčio mėn. *Kalvino kalendoriuje* rugpjūčio mėnesiui skirtas piešinys vaizduoja jų santuoką – šeimos sukūrimą: Idelete de Bure į šeimą atsiveda du savo pirmos santuokos vaikus: sūnų ir dukrą, o Jonas Kalvinas... tik kates....

Rugpjūčio mėn. iliustracija, sukurta dailininko Buche.

Iš „V.r.ž.“ inf.

Už ką Šveicarijos vienuolės dėkingos Heinrichui Bulingeriui

Ana Adlischwyler Bullinger /1505-1564/

Perskaityk šį laišką tris ar keturis kartus, gerai viską apgalvok, melsk Viešpatį, kad atskleistų Tau savo valią, – taip rašoma 1527 m. rugsėjo 30 d. Heinricho Bulingerio į Otenbacho vienuolyną (Kloster Oetenbach) nusiųstame laiške. Šiam laišku buvo lemta amžiams pakeisti **Anos Adlischwyler** gyvenimą, ir ne tik todėl, kad jį asmeniškai parašė šveicarų teologas reformatorius Heinrichas Bulingeris, artimiausias Ulricho Cvinglio bendražygis.

Tu man esi vienintelė, aš tiesiog negaliu Tave išmesti iš galvos, – laiške jaunai vienuolei rašo Heinrichas Bulingeris. Jo tikslas buvo akivaizdus: susieti savo gyvenimą su Anos gyvenimu, dalintis su ja visais džiaugsmais ir vargais, be kurių neapsieina nė vieno žmogaus gyvenimas. *Tu dar tokia jauna,* – maldauja žymusis reformatorius, – *ar tikrai manai, kad Viešpats tave apdovanojo kūnu tik tam, kad amžinai liktum vienuole, nieko nedarydama, kad apdovanotum pasaulį Jo vaisiais?* Po tokio įtaigaus himno santuokai ir šeimai, H. Bulingeris laišką užbaigė tokiais žodžiais: *Perskaityk šį laišką tris ar keturis kartus, gerai viską apgalvok, melsk Viešpatį, kad Jis atskleistų Tau savo valią.*

Prieš keletą metų tai tiesiog būtų neįsivaizduojama, tačiau, prasidėjus Reformacijai, Ciurichas pasikeitė neatpažįstamai. Pradėjo tuoktis kunigai, vienuolės, pasižadėjusios tarnauti tik Dievu, nelauktai vienuolynų sienas iškeitė į pasaulietinį gyvenimą. Net pats Martynas Liuteris, didysis vokiečių reformatorius, vedė 16 metų už jį jaunesnę vienuolę.

Heinrichas Bulingeris buvo artimiausias U. Cvinglio draugas ir pasekėjas, į istoriją įėjęs kaip **Antrojo šveicariškojo išpažinimo** (*Confessio Helvetica Posterior*) autorius. 1562 metais Heinricho Bullingerio paskelbtas kaip visiškai privatus dokumentas, šis tekstas netrukus tapo pagrindiniu ir vadovaujančiu nuostatų rinkiniu visai šveicariškai Reformacijai.

Dokumento reikšmė siekė toli už Šveicarijos ribų. Prisiminkime, kad reformatoriai *konfederatai* palaikė glaudžius

ryšius su Europos protestantais, kuriems pavyko paimti valdžią į savo rankas, būtent Nyderlandų Respublikoje, kai kuriose Vakarų Vokietijos kunigaikštystėse, Hanzos mieste Brėmene, taip pat Škotijoje. Prancūzų hugenotams, anglų presbiterionams, reformuotoms turkų Vengrijos ir Pjemonto mažumoms Šveicarijos žemės kantonai ir toliau buvo patikima ideologinė ir finansinė parama, taip pat, jei reikia, ir prieglobstis. Ir visur tikintieji skaitė *Antrąjį šveicariškąjį išpažinimą*.

Dėl to jie ir visi reformatų kantonai, įskaitant Šveicarijos valdomas *kolonijines* teritorijas, prisijungė prie *Antrojo šveicariškojo išpažinimo* šalininkų fronto. Reformatų *Konfederacija*, o visų pirma politiškai ir kariniai galingas Bernas, buvo gynėjai Ženevos, kuri tapo savotišku *tikrojo* tikėjimo sklaidos centru.

Kova už vienuolių sielas

Grįžkime prie neįprasto H. Bulingerio laiško Anai Adlischwyler. Pats Cvinglis dar 1522 m. viename iš savo pamokslų įrodinėjo, kad Bibliją nieko nesako apie jokių vienuolynų ir apie būtinybę marinti savo kūną, norint laimėti Dievo palankumą. Šveicarijoje vienuolynai sudarė įtakingą politinės ir ekonominės galios ir įtakos centrą.

Daugelis šeimų dar vaikystėje atiduodavo savo dukteris į vienuolynus, manydami, kad jas įtaisius *po galingais skliautais ir bokštais*, ne tik užtikrins joms patogų gyvenimą, bet ir patys atsikratys *nereikalingo balasto*. Sunkiam darbui laukuose merginos juk tikrai nebuvo tinkamos. Tad nedaugelis šių valstiečių teigiamai reagavo į Cvinglio antivienuolinius pamokslus, tačiau vienuolės buvo ypač pasipiktinusios kitu gan žinomu Šveicarijos reformacijos veikėju Leo Judu (*Leo Jud*, g. 1482 m. Elzase, m. 1542 m. Ciuriche), kurį Ciuricho miesto valdžia buvo paskyrusi pagrindiniu jų globėju.

Vis garsiau buvo piktinamasi, kad *šis dviveidis pamokslininkas yra paties velnio atsiųstas ir tokie žmonės kaip jis įžeidžia Evangeliją, kurios vardu tariamai kalba*. Tarp Šveicarijos katalikų ir protestantų išplieskė aršūs ginčai dėl pamaldžiųjų vienuolių sielų, o kai kurie ypač iniciatyvūs keliaujantys katalikai pamokslininkai net bandė lipti per vienuolyno sienas ir pagal įprastą senąją liturgiją laikyti mišias.

Pasilikti ar išeiti

1523 m. vasarą Ciuricho miesto tėvai paskelbė, kad visos vienuolynuose esančios vienuolės gali rinktis: pasaulietinį gyvenimą santuokoje ar vienuolinį gyvenimą celėje. Po dvejų metų Otenbacho vienuolynas (*Kloster Oetenbach*) buvo oficialiai uždarytas, nes beveik visos moterys, kurių buvo šiek tiek mažiau nei trys dešimtys, nusprendė nutraukti vienuolystę ir pasirinko pasaulietinį gyvenimą. Joms buvo leista pasiimti savo drabužius ir net kai kuriuos rakandus, be to, miestas iš savo biudžeto grąžino joms šių vienuolių šeimų sumokėtas įmokas, kai jos kėlėsi gyventi į vienuolyną. Taip pat joms buvo grąžintos lėšos, kurias vienuolės buvo investavusios į savo gyvenamųjų patalpų renovaciją.

Jų visų likimas – skirtingas. Maždaug pusė jų susirado sau vyrus. O viena iš buvusių vienuolių net ištekojo už Ciuricho Grosmiunsterio (*Grossmünster*) bažnyčios klebono, tačiau ši

santuoka tapo aršios visuomenės kritikos objektu. Žmonės platino karikatūras ir pyktus eilėraščius, kuriuose išjuokė šią neįprastą sąjungą.

Apie penkiolika moterų nusprendė tęsti savo įžadus, likdamos pasaulietinėmis vienuolėmis. Jos išsipareigojo dėti pasaulietinius drabužius, bet tuo pat metu reguliariai klausyti protestantų pamokslų ir užsiimti koku nors darbu, *kaip ir dera kiekvienam pamaldžiam Dievo tarnui*. Viena iš tokių moterų buvo Ana Adlischwyler, kuriai teko nuspręsti: priimti ar atmesti Heinricho Bulingerio pasipiršimą.

Anos mama buvo prieš

1527 m. spalio 29 d. Heinrichas ir Ana susižadėjo Ciuricho Grosmiunsterio bažnyčioje. Linksma ir patenkintas didysis reformatorius grįžo į savo celę Kapelio vienuolyne (*Kloster Kappel*), tačiau, kaip dažnai nutinka, pasipriešino uošvė, Anos mama. *Jei jai lemta ištekti, tai ne už kažkokio klebono! Mano dukra nusipelno geresnio, o ne šio nesantuokinio pasileidėlio kunigo sūnaus*, – sakė ji. Būdama paklusni dukra, Ana prašė Heinricho atleisti ją nuo santuokos pažado.

Heinrichas Bulingeris buvo kaip ne savas. Laiške jis maldauja Adlischwyler tekėti už jo, prašo jo nepaniekinti. Jis paprašo savo draugo Cvinglio pasikalbėti su Ana ir įtikinti ją. Veltui!

Ne be pagrindo Heinrichas įtaria, kad Anos mama dukrai jau buvo suradusi kitą, turtingesnę jaunikį, todėl nusprendė kreiptis į Ciuricho teismą. Ana teisme prisipažino, kad pasižadėjo Heinrichui ištekti už jo, bet pridūrė, kad visada pabrėždavo, jog nieko nedarys prieš motinos valią.

Taip ar ne

Ulrichas Cvinglis, pakviestas į teismą kaip liudytojas, padarė viską, kad padėtų savo draugui. Jis patikino teismą, kad pati Ana jam sakė, jog *mama ketina mane išleisti už turtingo vyro, bet aš nenoriu sau tokio likimo*. 1528 m. vasarą teismas nusprendė, kad sužadėtuvės tebegalioja ir kad *Ana negali ištekti už nieko kito, tik už Heinricho*. Tačiau jaunikis turėjo palaukti dar visus metus, kol buvo galima sudaryti santuoką. Galiausiai jie susituokė, praėjus šešioms savaitėms po Adlischwyler motinos mirties. Vestuvių dieną jaunikis jai įteikė savo sukurta eilėraštį: *Jetzt habe ich Ruhe, jetzt ist mir wohl, wenn ich, Herzallerliebste mein, bei dir sein kann* (Dabar aš turiu ramybę, dabar jaučiuosi gerai, nes aš, mano brangiausioji, galiu būti su tavimi).

Visais turimais duomenimis, Heinricho ir Anos santuoka buvo sėkminga, jie gyveno puikiai, susilaukė net 11 vaikų. 1531 metais žuvus Cvingliui, Bulingeris vietoj jo tapo Grosmiunsterio katedros klebonu; Anos pastangomis Bulingerių namai visada buvo šilti ir svetingi.

Po trisdešimt penkerių metų Ana mirė nuo maro, Heinrichas Bulingeris buvo nepaguodžiamas. Jis laiške draugui rašė: *Turbūt jau žinai, kad Viešpats paėmė mano uolą, mano ištikimą išrinktąją, dievobaimingąją žmoną. Bet Viešpats yra maloningas, ir Jo sprendimas teisingas!*

Regula Bochsler

Iš www.swissinfo.ch/eng/heinrich-bullinger_the-challenges-of-marrying-a-nun-during-the-reformation/43108946

Heinrichas Bulingeris

Heinrichas Bulingeris gimė 1504 m. liepos 18 d. Bremgartene, apie 30 km į vakarus nuo Ciuricho, mirė 1575 m. rugsėjo 17 d. Ciuriche.

Tai vienas žymiausių Šveicarijos evangelikų reformatų teologų, Evangelikų Reformatų Bažnyčios kūrėjų.

Heinricho tėvas buvo dekanas Bremgartene, Šveicarijos Argovie kantone, kur Heinrichas gimė 1504 metais. Jam buvo skirta pasišvęsti kunigystei.

1519-1522 metais studijavo Kelno universitete, baigė magistro laipsniu. Po U. Cvinglio mirties, nuo 1531 m. vadovavo Bažnyčiai Ciuriche, vykdė mokyklų, administracijos reformas. Išplėtojo U. Cvinglio teologiją, sudarė vadinamąją Bazelio sandorą (*Concensus Tigurinus* 1549), kurioje pritarė J. Kalvini Eucharistijos klausimu. Parašė *Antrąjį šveicariškąjį tikėjimo išpažinimą* (*Confesio helvetica posterior*, 1566 m.), kurį pripažino Šveicarijos, Škotijos, Lenkijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės evangelikai reformatai. Teigė, kad Jėzaus Kristaus įsteigti Sakramentai yra simboliai, liudijantys tikėjimą, pats Jėzus Kristus Eucharistijoje kūniškai nedalyvauja.

Dar parašė knygą *Šventinių dienų bažnytiniai pamokslai* (*Festorum dierum sermones ecclesiastici* 1558; dedikuota Mikalojui Radvilai Juodajam), apie 1000 teologinių raštų; yra išlikę laiškų, tarp jų – Mikalojui Radvilai Juodajam, S. Budnui, M. Čechovicui.

Kęstutis Daugirdas

Iš www.vle.lt

Reformacijos nuotaka – Vibrandis Rosenblatt

Viešpats man davė seserį ir žmoną. . . našlę, turinčią kelerių metų kryžiaus nešimo patirtį. Norėčiau, kad ji būtų vyresnė, bet nematau joje jokių jaunatviško veržlumo požymių. Melskite Viešpatį, kad suteiktų mums ilgą ir laimingą santuoką.

Vibrandis su Ekolampadijumi susilaukė trijų vaikų, iš kurių du mirė vaikystėje.

Tai buvo įtemptas ir kupinas iššūkių laikas Bazelyje, kuris ką tik buvo tapęs oficialiu reformatų miestu. Tam reikėjo daug išminties, organizuotumo. Vibrandis aktyviai įsijungė, buvo puiki vyro pagalbininkė. Ji prižiūrėjo didelius namus, kurie buvo panašūs į *užvažiuojamąjį* kiemą, amžinai pilną svečių. Šeimoje, be jos pirmosios dukros, augo dar trys vaikai – sūnus ir dvi dukros. Šešioliktojo amžiaus reformatorių žmonos stengėsi bendrauti tarpusavyje, formavo žmonos – kunigo pagalbininkės įvaizdį. Vibrandis susidraugavo, susirašinėjo laiškais su kitų reformatorių žmonomis: Katarina Zell, Anna Cvingli, Agnese Kapito, Elizabete Butcer. Jos padėjo viena kitai tais audringais laikais.

Vibrandis santuoka su Ekolampadijumi truko nepilnus ketverius metus. Vyras staiga dėl kraujo užkrėtimo 1531 m. mirė, palikdamas Vibrandis su keturiais našlaičiais.

Maždaug tuo metu 54 metų Volfgangas Kapito, Strasbūro Naujosios Šv. Petro bažnyčios klebonas, teologas ir mokslininkas, neteko žmonos Agnesės, su kuria draugavo Vibrandis. Draugai reformatoriai stengėsi surasti Kapitui

tinkamą žmoną. Reformatorius Martinas Buceris, užsitarnavęs piršlio reputaciją, pasiūlė Vibrandis. Jo manymu, vienas iš labiausiai vertintinų jos bruožų buvo *nuolankus* charakteris, puikiai tinkantis Kapitos *gyvsidabriniam* charakteriui.

Apsvarstęs įvairias galimybes, Kapito aplankė Vibrandis ir buvo sujaudintas jos rūpesčio vaikais. Ji persikėlė į Strasbūrą ir 1532 m. jiedu susituokė. Nors jai jau buvo 28 metai, bet vis vien buvo gerokai jaunesnė už savo vyrą. Pora susilaukė penkių vaikų. Maždaug tuomet Vibrandis motina Magdalena Strub apsigyveno pas ją ir liko su ja visam laikui. Ji padėjo Vibrandis auginti devynis vaikus: dukrą iš pirmos santuokos, tris – iš antros ir penkis – 3 dukras ir 2 sūnus, kurių susilaukė su Kapito.

Strasbūre Vibrandis tapo aktyvia ganytojų ir jų žmonių bendruomenės dalimi, jie kartu siekė plėsti Reformaciją mieste. Kaip buvo įprasta tuo metu, Kapito ir Vibrandis atvėrė savo namus nuolatiniam lankytojų ir pabėgėlių srautui, tarp jų ir italų reformatoriui Peteriui Vermigliui, kuris dėl savo įsitikinimo slapstėsi nuo inkvizicijos.

Vibrandis santuoka su Volfgangu Kapito truko devynerius metus.

Kai 1541 m. Strasbūrą užklupo baisus maras, Kapito buvo vienas iš jo aukų, o po jo – trys jo ir Vibrandis vaikai. Vibrandis ir vėl liko našlė, jau su penkiais vaikais. Maras nusinešė daugybę gyvybių, įskaitant Elisabetę Silbereisen, kunigo, teologo Martino Bucerio žmoną. Prieš mirtį Elisabetė paprašė vyro vesti Vibrandis ir sujungti jų dviejų namų ūkius. Kai

Vibrandis Rosenblatt (Wibrandis Rosenblatt 1504–1564) buvo trijų žymių Reformacijos veikėjų: Johaneso Ekolampadijaus (Johannes Oecolampadius, 1482–1531), Volfango Kapito (Wolfgang Fabricius Capito, 1478–1541) ir Martino Bucerio (Martin Butzer, 1491–1551) žmona. Ji nebuvo nei kankinė, nei kunigaikštienė, tik darbšti ir ištikima savo namų šeimininkė, protestantų moters idealas, gyvenusi audringu ankstyvosios Reformacijos laikotarpiu Šveicarijoje.

Vibrandis Rosenblatt gimė 1504 m. Sakingene, Vokietijoje. Jos tėvas buvo imperatoriaus Maksimiljano pareigūnas. Užaugo Bazelyje – motinos gimtajame mieste, į kurį persikėlė šeima. Apie jos vaikystę, jaunystę mažai žinoma.

Pirmą kartą dvidešimtmetė Vibrandis išteklėjo už jauno Bazelio mokslininko, humanisto Liudviko Kellerio. Apie jų santuoką, kuri truko tik dvejus metus – nuo 1524 iki 1526 metų, mažai žinoma. Vyras netikėtai mirė, palikdamas Vibrandis vieną su maža dukrele, kuri buvo pavadinta motinos vardu – Vibrandis.

Po dvejų našlavimo metų Vibrandis išteklėjo už 46 metų Johaneso Ekolampadijaus – kunigo, teologijos profesoriaus, žymaus mokslininko. Ekolampadijus, vienas iš artimiausių Ulricho Cvinglio draugų, iki savo motinos mirties buvo užkietėjęs viengungis. Net po jos mirties jis sakė, kad ves tik tada, kai suras tokią žmoną kaip Monika (*garsioji Šv. Augustino iš Hipo motina*). Vibrandis išlaikė testą.

1528 m. kovo 15 d. jie susituokė. Jų amžiaus skirtumas (21 metai) daug kam kėlė nuostabą. Johanesas laiške rašė:

Buceris pro ašaras sutiko, ji to paties paprašė draugės našlės Vibrandis. Ši mirties patalė gulinčiai draugei pažadėjo ištekti už Martino ir rūpintis jų mažu sūneliu, kuris vienintelis liko gyvas iš jų trylikos vaikų.

Buceris ir Vibrandis susituokė 1542 metais. Tai buvo laiminga sąjunga, nors Bucerui prireikė šiek tiek laiko, kad atsigautų po brangios žmonos ir penkių jų vaikų netekties skausmo ir prisitaikyti prie kitokios Vibrandis prigimties. *Nėra nieko, ko galėčiau trokšti savo naujoje žmonoje, išskyrus tai, kad ji yra per daug dėmesinga ir rūpestinga*, – sakė jis.

Vibrandis ir Martinas Buceriai susilaukė dviejų vaikų ir augino juos kartu su vieninteliu išgyvenusiu Elisabetės vaiku Natanieliu, kuris turėjo raidos sutrikimų. Pora taip pat įvaikino Bucerio dukterėčią, kuri buvo netekusi abiejų tėvų. Visa namų ūkio priežiūra gulė ant Vibrandis pečių, taip pat ji vėl užsiėmė studentų ir pabėgėlių globojimu. Martinas Buceris retai būdavo namie.

1548 m. Vokietijoje nauji įstatymai, laukiant Tridento susirinkimo sprendimų, reikalavo, kad protestantų Bažnyčios atitiktų sąlygas, kurioms Buceris nepritarė. Įsisiūbavus Reformacijai Anglijoje, jis priėmė Kenterberio arkivyskupo Tomo Kranmerio kvietimą dėstytojauti Kembridže, versti biblijinius tekstus, sutvarkyti liturgiją. Šeima kuriam laikui liko Strasbūre. Jis sunkiai iškentė šaltą, drėgną žiemą, jį kankino ligos, prisidėjo pervargimas. 1549 metais Buceris paprašė Vibrandis atvykti pas jį, kartu atsivežti dukrą Agnesę Kapito, vieną ar dvi tarnaites, kurios galėtų padėti prižiūrėti namus. Padedama žento Christolpo Söll'o (Bucerio sekretoriaus ir Aletejos Ekolampadijus vyro), Vibrandis susiruošė į kelionę slaugyti vyro. Rugsėjo mėn. Vibrandis ir Agnesė Kapito atvyko į Kembridžą. Įvertinusi situaciją, ji paliko Agnesę su Buceriu ir grįžo į Strasbūrą pasiimti likusios šeimos: vaikų ir savo senos motinos.

Nors ir gerai prižiūrimą, Bucerį kamavo reumatas, žarnyno negalavimai, kosulys. Tokie simptomai kaip vėmimas, drebulys ir prakaitavimas rodė, jog sirgo sunkia tuberkuliozės forma. 1551 metų vasario 22 d. reformatorius Martinas Buceris mirė Kembridže, būdamas 59 metų amžiaus, palaidotas Švč. Marijos bažnyčioje.

1551 m. vasario mėn. Vibrandis parašė daugybę svarbių laiškų, kad po vyro mirties sutvarkytų jų finansus ir grąžintų šeimą į Strasbūrą. Kai kurie laiškai rašyti vokiškai, kiti lotyniškai, parodantys jos gebėjimus bendrauti įvairiomis kalbomis.

Vibrandis, vėl tapusi našle, kreipėsi pagalbos į arkivyskupą Tomą Kranmerį padėti jai ir vaikams grįžti į Strasbūrą, kur kurį laiką gyveno su mažamečiais vaikais. Bet prasidėjus maro epidemijai, išvyko į Bazelį. Ten gyveno 1553–1564 metais. Bazelyje, prasidėjus buboninio maro epidemijai, susirgo ir mirė 1564 m. lapkričio 1 d., būdama 60 metų. Buvo palaidota Bazelyje, katedroje, šalia antrojo savo vyro – reformatoriaus Johaneso Ekolampadijaus. Antkapyje, apeliuojant į jos mergautinę pavardę *Rosenblatt*, iškaltas dvi eilės:

Tokia miela buvo mūsų Rožė ir nieko nėra sąžiningesnio už ją nei Elzase, nei tarp šveicarų.

Vibrandis Rosenblatt dažnai vadinama *Reformacijos nuotaka*, nes ji buvo tapusi net keturių vyrų, iš kurių trys buvo

garsūs reformatoriai, žmona. Ji, nagrinėjant Reformacijos istoriją, dažniausiai būtent ir prisimenama dėl šios aplinkybės, ir parašyta apie ją vos keletas eilučių. Ir, vis dėlto, jos, kaip drąsios moters, dariusios tai, ką reikėjo padaryti tuo metu, buvo ir yra pavyzdys dvasininkų žmonoms, jos gyvenimas ir veikla buvo svarbūs Reformacijos Strasbūre ir Bazelyje vienybei ir plėtrai.

Sakingeno mieste, jos gimtinėje, yra Vibrandis Rosenblatt (Wibrandis-Rosenblatt-Weg) vardu pavadinta trumpa gatvė, vedanti į Reino pakrantę. Šalia gatvės stovi Evangelikų bažnyčios (Evangelische Kirchengemeinde) bokštas.

Pilnametystės sulaukė tik vienas Vibrandis sūnus – Simonas John'as Kapito, kuris nepasėkė savo tėvo pėdomis, tuo sukeldamas daug liūdesio motinai. Yra išlikęs jos laiškas sūnui, kuriame ji prašo jo būti taupiu, mokytis, negerti, nežaisti... *Jei tik išgyvenčiau iki tokios dienos, kai sulaukčiau gerų naujienų iš tavęs, tada numirčiau džiaugdamasi*, – viliasi Vibrandis. Simonas, matyt, nepaklausė savo motinos, ir 1567 m. buvo paskelbtas dingusiu.

Kiti Vibrandis vaikai gyveno vaisingą gyvenimą. Išlikusios gyvos mergaitės: Vibrandis Keller, Aletheja Ekolampadijus, Elisabetė Bucer bei Agnesė ir Irenė Kapito – turėjo labai dideles šeimas (14 vaikų – Aletheja ir 13 – Elisabetė), todėl Vibrandis paliko daugybę palikuonių. Septyni Agnesės vaikai gimė Vibrandis dar esant gyvai. Jauniausias šios dukters sūnus (Vibrandis anūkas) Volfgangas Meyeris tapo žymiu teologu. Jam mirus, jis buvo palaidotas šalia Ekolampadijaus ir Vibrandis Rosenblatt. Daugelis Vibrandis palikuonių vis dar gyvena Bazelio regione.

Ernst Staehelin

Daugiau apie Wibrandis Rosenblatt:

Women of the Reformation by Roland Bainton

Ernst Staehelin, *Frau Wibrandis: A Woman in the Time of Reformation*

Johano Ekolampadijaus portretas, nutapytas šveicarų dailininko Hanso Asper'o, Bazelio meno muziejus

Kas buvo Elizabetė Bucer?

Martinus Buceris

1541 m. rudens dieną Martinus Buceris (1491–1551) stovėjo šalia savo žmonos lovos. Maras, pražudęs tiek daug Strasbūre, įskaitant tris jų vaikus, dabar pasiima ją. Elizabetė žinojo, kad miršta. Ji labai gerai pažinojo savo vyrą ir suprato, kad jam bus sunku be jos. Todėl ji paprašė Martiną po jos mirties vesti jos draugę Vibrandis Kapito, kuri dėl šio maro neteko savo vyro. Buceris nieko nesakė, tik tyliai verkė.

Lapkričio 16 dieną Elizabetė mirė. Buceriai buvo susituokę dvidešimt vienerius metus – ilga santuoka ankstyvojoje moderniojoje eroje. Martinus buvo sugniuždytas. Jis vis dar mylėjo Elizabetę. Jis bandė tvarkytis vienas. Jų dukra mirė gruodį. Martinus turėjo daug išipareigojimų: klebonavimas parapijoje, Reformacijos plėtra tarptautiniu mastu. Be to, reikėjo užauginti išgyvenusį jų su žmona vienintelį sūnelį – ikimokyklinuką, rūpintis namais, kuriuose gyveno daug priglaustų pabėgėlių, svečių. Tai privertė Bucerį persvarstyti žmonos pasiūlymą.

1542 m. pavasarį jis vedė Vibrandis. Martinus buvo ketvirtas Vibrandis vyras, dabar – patėvis vaikams iš ankstesnių jos santuokų. Nors buvo dėkingas Vibrandis už meilę, rūpestį ir dievobaimingumą, antroji santuoka privertė Bucerį suprasti, ką pirmoje jis laikė savaime suprantamu dalyku. Elizabetė atidavė visas savo jėgas, kad padėtų jam.

Kaip ir Katarina von Bora Liuter, Elizabetė Silbereisen vaikystėje buvo atiduota į vienuolyną. Ji davė skaistybės, nepritekliaus ir nuolankumo įžadus. Tačiau juos sulaužė 1522 m. ištėkėdama už Bucerio. *Kai Martinus Buceris išplėšė ją iš vienuolyno*, – rašo vienas istorikas, – *jis pasirodė esąs gerų moterų teisių gynėju*. Du dešimtmečius Elizabetė netiesiogiai rėmė ir skatino Reformaciją. Buceris buvo ordinuotas kunigu, tad Elizabetė tapo viena pirmųjų dvasininkų žmonių per šimtus metų. Tai buvo drąsus žingsnis, ir prireikė jos tvirtos dvasios. *Klerikalinė* santuoka pažeidė to meto įstatymą ir, esant labai mažai precedentų, sukėlė skandalą visoje Europoje. Žmonės buvo įpratę geriau pateisinti prostitutciją, o ne dvasininkų santuoką. Sprendimas tuoktis supykė Romą, tačiau Elizabetė to nepaisydama noriai ištėkėjo už Bucerio. Jos vyras savo jausmus apibūdino taip: *Dievas mus sujungė; Jis mums padėjo*.

Būdamas jaunas kunigas, kupinas uolumo ir įsitikinimų, Buceris siekė reformuoti savo antrąją paskyrimo vietą – mažo miestelio bažnyčią. Galbūt takto ir kantrybės stoka padidino sumaištį, kurią sukėlė jo mokymas. Pilietiniai neramumai augo. Protestantų tikėjimas ir praktika sukėlė tiek daug prieštaravimų, kad Martinas ir neščia Elizabetė turėjo naktį pabėgti iš miesto ir nuvyko į Strasbūrą.

Pora prisiglaudė pas jo tėvus ir be Bažnyčios vadovybės leidimo Buceris pradėjo skaityti paskaitas iš namų. Santuoka vis dar buvo problema, Roma paragino Bucerį stoti prieš teisimą, kad paėmė Elizabetę už žmoną. Siekdama aiškiai parodyti Bucerį poelgi kaip maišto pavyzdį, Roma suteikė pagrindą biblinei santuokai. Idėja prigijo, ir per kelias savaites aštuoni Strasbūro kunigai vedė žmonas. Bucerio drąsa išplatino biblinį santuokos ir šeimos modelį. Bet Romos katalikai skleidė gandus apie neištikimybę ir prievartą jų šeimoje. Buceris atkirto: *Kaimynai žino, kad tai melas, pirmas mano kivičias su žmona dar gali būti tik ateityje!* Jis tikėjosi laimingos santuokos tol, kol Viešpats leis, ir nematė savo žmonoje nieko, kas sumenkintų tas viltis.

Buceris plačiai rašė apie santuoką – XVI a. trečią dešimtmetį tai buvo karšta socialinė tema, kurią gvildeno teologai, laikęsi šiuo klausimų priešingų nuostatų. Jo mintys, kurioms kartais poveikio turėjo politika, buvo išsamios, neabejotinai suformuotos jo asmeninės patirties. Tačiau akivaizdu, kad Elizabetė jį praturtino ne vien patirtimi. Po Elizabetės mirties Buceris rašė: *[Vibrandis] nėra tokia laisva kritikuoti, kaip mano pirmoji žmona, ir dabar suprantu, kad tokia laisvė yra ne tik sveikintina, bet ir būtina*.

Kaip geležis galandama į geležį, taip Elizabetės kritika formavo jo veiklą ir tarnystę. Tai buvo daroma su meile ir Bucerui, ir Bažnyčiai, ir atrodo, kad tai buvo santuokos *metmenys ir ataudai*.

Buceris buvo žinomas kaip sugebantis *pripažinti savo klaidas ir jų atsisądėti* – tai tikrai palengvino šį duoti ir imti. Galbūt Elizabetės reikiama kritika padėjo subalansuoti vėlesnę jo tarnybą, ko trūko ankstesniais, audringais jo gyvenimo metais. Tokia *sveikintina laisvė* buvo geras paklusnumo su *stuburu* pavyzdys.

Kasdienis Elizabetės gyvenimas buvo palaimingas, ir paneigė Romos kaltinimą ištvirtavimu ir apsilaidimu. Buceris rašė draugui, kad Elizabetė *žino, kaip gyventi . . . gyvenimą, kuriuo ji galėtų pasitarnauti daugelio žmonių gyvenimo pažangai ir nieko neįžeisti*.

1524 m. vasarą jis tapo pamokslininku vietinėje parapijoje. Be abejo, kaip klebono žmona, Elizabetė susidūrė su klausimais apie liturgiją ir bendruomeninio gyvenimo pokyčius. Be neramumų, bažnytinės įtampos ir pareigos priimti daugybę svečių jų namuose, Elizabetė ištėvė maždaug tuziną nėštumų ir gimdymų. Pora palaidojo beveik visus savo vaikus; tik sūnus, turintis fizinių ir psichinių specialiųjų poreikių, išgyveno, netekęs savo seserų ir brolių bei motinos. Didelis to meto kūdikių mirtingumas nenumalšino šių netekčių skausmo, todėl Buceris rašė draugams, prašydamas melstis už vaikų sveikatą ir gyvybę. Ankstyvosios modernios eros vaikų mirtys buvo gyvenimo kasdienybė, ir beveik kiekviena šeima buvo palaidojusi sūnų ar dukrą. Tačiau sielvartas, kurį Elizabetė išgyveno kaip motina, buvo neįprastas savo apimtimi.

Daugiau nei dvidešimt metų Elizabetė *lengvino [Martino] būtį*. . . *pilnai rūpinosi visais buitiniiais reikalais ir vaikų priežiūra*. Atrodo, kad Buceris iki jos mirties taip ir nesuprato iki galo žmonos darbų apimtys. Tai paaiškėjo, kai jos neteko. *Aš tikrai tikiuosi, kad būsiu toks pat malonus savo naujajai žmonai, kaip ji man. Bet, o kančia, dėl tos, kurią praradau!* Elizabetė santuokai atidavė geriausius savo gyvenimo metus ir sveikatą. Tačiau, kadangi santuokos pabaiga nebuvo viso ko pabaiga, kai Dievas ją paėmė, jos sumąstyta idėja (*dėl Martino ir Vibrandis vedybų*) ir toliau padėjo plėsti Evangelijos sklaidą per Bucerio darbą. Tas darbas, kuris truko dar dešimtmetį, buvo formuojanti jėga ankstyvajame Protestantizme, ir netgi iki šių dienų.

Rebeka van Dudevard (Rebeka van Doodewaard), daugelio istorinių knygų autorė. Labiausiai ją išgarsino *Reformacijos moterys: Šešioliktojo amžiaus asmenybės, kurios formavo krikščionybės atgimimą*.

Iš <https://tabletalkmagazine.com/posts/reformation-women-who-was-elizabeth-bucer-2020-11/>

Iftacho duktė

2022 m. birželio 18 d. Vilniaus liuteronų bažnyčioje vyko evangelikų reformatų ekumeninis koncertas-paskaita *Iftacho duktė*. Renginio metu skambėjo kūriniai vargonams (D. Buxtehude *Nun lob mein Seel' den Herren*, Petr Eben *Iftacho dukters šokis* ir J. S. Bach *Allein Gott in der Höh' sei Ehr*), atliekami Nacionalinės vargonininkų asociacijos valdybos narės, Vilniaus ev. reformatų parapijos vargonininkės Gražinos Petrauskaitės.

Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios katechetas Holger Lahayne skaitė pranešimą apie Iftacho dukters tragišką istoriją. Pranešėjas kalbėjo apie dveją žvilgsnį į Dievą. Vienas žvilgsnis, dažniausiai būdingas netikinčiam žmogui ir suformuotas pagonybės – tai rūstus Dievas, reikalaujantis žmogaus aukos. Tokia samprata yra persismelkusi ir šiuolaikiniame mąstyme, pavyzdžiui toleruojant abortus ar pan.

Kitas žvilgsnis – biblinis, atskleidžiantis, kad gailestingas Dievas atjaučia kenčiančius. Kai karžygys Iftachas meldžia Dievo pagalbos ir pažada paaukoti pirmą, atėjusį jį pasitikti, jis praranda savo dukterį, nes būtent ji išbėga pasveikinti tėvą su pergale. Mergina beprasmiškai paaukota, tačiau būtent ją, labiau nei jos tėvą Iftachą, iš kartos į kartą atmena Izraelio dukters, kasmet keturioms dienoms išeidavusios į kalnus jos apraudoti. Ši auka primena ir Jėzaus Kristaus auką ant kryžiaus, o taip pat žmones, šandien nekaltai žūstančius kare.

Po pranešimo skambėjo ortodoksų choro *Amnós* atliekamos psalmės. Koncerto pabaigoje liuteronų vyskupas M. Sabutis padėkojo koncerto rengėjams bei dalyviams ir pakvietė pabendrauti prie arbatos puodelio.

Renginio metu buvo renkamos aukos suspenduotų ortodoksų dvasininkų išlaikymui.

Geda Živatkauskaitė

Iš www.evangelija.lt

Muzikantų iš Ukrainos duetas
YeS Duet

Muzikantai iš Ukrainos – duetas *YeS Duet* – grojo Biržuose birželio 26 d. per iškilmingas Sinodo pamaldas ir po jų, o birželio 29 d. – koncertavo Vilniaus reformatų bažnyčioje, suteikdami didžiulį malonumą reformatams ir jų draugams.

Smuiko ir bajano virtuozyų duetas iš Ukrainos *YeS Duet* Lietuvoje surengė beveik dviejų mėnesių koncertinį turą *Malda už taiką*. Jais galėjo gėrėtis ne tik biržiečiai ir vilniečiai: jie koncertavo Kauno geležinkelio stotyje, Kauno reformatų bažnyčioje bei Kauno *Gospel & Worship* festivalyje Piliuonoje.

Duetą sudaro Mukačevo valstybinio universiteto (Užkarpatės sritis, Ukraina) dėstytojai – bajanistas Jevgenijus Musijecas (Євгеній Мусяць) ir smuikininkas Serhijus Dobošas (Сергій Добош).

Jevgenijus – penktos kartos bajanistas. Jis jau ketverių metų pradėjo mokytis groti pas savo senelį, o penkerių – pasirodė scenoje. Pirmąjį savo solinį koncertą Jevgenijus sugrojo būdamas septynerių. Baigė Užgorodo muzikos koledžą. Aukštąjį išsilavinimą (bakalauro ir magistro laipsnius) įgijo Mukačevo ➤

valstybiniam universitetui. Yra daugelio respublikinių ir tarptautinių konkursų bei festivalių laureatas.

Smuikininkas Serhijus baigė specializuotą gabių vaikų mokyklą Lvove ir po to įgijo aukštąjį išsilavinimą Lvovo nacionalinėje muzikos akademijoje. Mokytiis groti smuiku pradėjo būdamas aštuonerių. Devynerių jau sugrojo pirmąjį rečitalį, o būdamas penkiolikos jau koncertavo Lvovo filharmonijoje su simfoniniu orkestru. Grįžęs namo į Mukačevą, išvystė plačią kultūrinę veiklą, griežė daugybėje koncertų, televizijos laidose, subūrė Mukačevo styginių kvartetą ir kamerinį styginių orkestrą. Be muzikinių gabumų, jis dar ir rašo: išleido poezijos ir esė rinkinį ukrainiečių kalba *Skirta ieškančiesiems*.

Duetas susikūrė prieš penketą metų. Per tą laiką jie, be Ukrainos, jau penkis kartus koncertavo Izraelyje, keturis – Suomijoje, Baltijos šalyse, taip pat Vokietijoje, Lenkijoje ir Slovakijoje. Ansambelis yra įrašęs dvi kompaktines plokšteles: *Life-bringer* ir *From Dark to Light*, o specialiai koncertiniam turui Lietuvoje išleido kompaktinę plokštelę *Prayer for Peace*, kurioje skamba gražiausi anksčiau išleistuose albumuose įrašyti kūriniai. Šią plokštelę galėjo įsigyti klausytojai ir Biržuose, ir Vilniuje.

YeS Duet repertuaras labai platus ir įvairus: jie groja aranžuotus Vivaldžio, Bacho, Mendelsono, Sarasatės ir kitų kompozitorių klasikinius kūrinius, šiuolaikines kompozicijas bei muziką iš kino filmų, taip pat pasaulio tautų muziką, kurioje ypatingą vietą užima žydiškos melodijos.

Muzikantų turą po Lietuvą organizavo VšĮ *Prabudimo orkestras* direktorius Tadas Daujotas, kuris trumpai pristato muzikantus, vertėjauja, nes daugelis jaunųjų klausytojų jau nebemoka rusų kalbos, kuria bendrauja muzikantai. Biržuose jiems bendrauti padėjo Astra Kiškienė bei kaunietis Šarūnas Šulskis.

Vilniuje gan gausiai susirinkusiems klausytojams duetą pristatė T. Daujotas, o apie atliekamus kūrinius išsamiai, pagrįsdamas Biblijos tiesomis, pasakojo pats muzikantas smuikininkas Serhijus Dobošas.

Koncertą Reformatų bažnyčioje Vilniuje muzikantai pradėjo Miroslavo Skoriko *Malda už Ukrainą*. Pristatydamas kūrinį S. Dobošas sakė, kad tai *malda-melodija už Ukrainą, Lietuvą, visą Europą ir netgi Rusiją...*

Duetas pagrojo iš Antonio Vivaldi *Metų laikų* dvi dalis – *Pavasari* ir *Žiemą*, žydiškų melodijų popuri *Oseh shalom*, ukrainiečių kompozitorių kūrinius.

Kai bajanistas Jevgenijus Musijetas solo užgrojo J. S. Bacho *Tokatą vargonams d-moll*, atrodė, jog prabilo *nesami* bažnyčioje vargonai.... Dar kartą įsitikinome, kad Vilniaus reformatų bažnyčios akustika – puiki!

Koncertas su gan ilgokais kūrinių apibūdinimais užsitęsė, bet klausytojai nenutrūkstamais plojimais ilgai nepaleido muzikantų: bisui jie dar sugrojo iš A. Vivaldi *Metų laikų* vieną iš *Vasaros* dalių – *Audrą*.

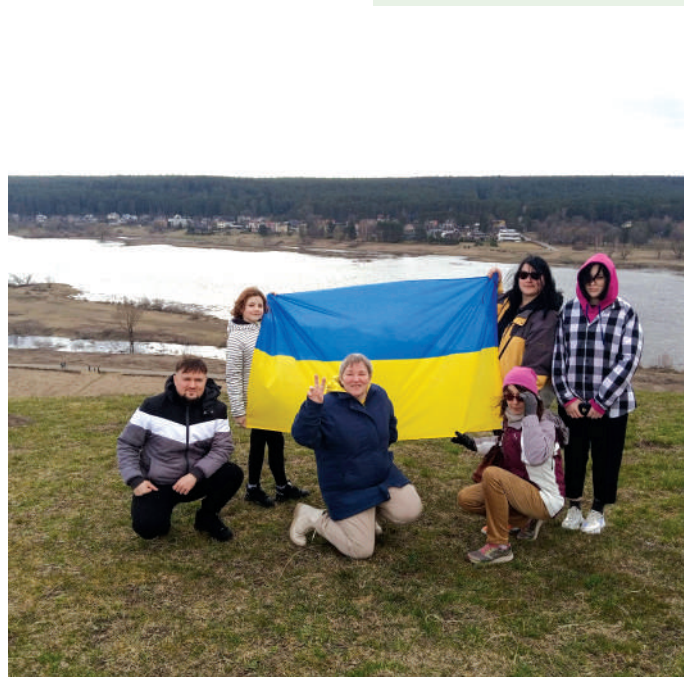
Duetas *YeS Duet* rugpjūčio mėn. dar koncertavo:
Rugpjūčio 26 d. – Biržų tvirtovės kieme,
rugpjūčio 28 d. – Kėdainių žydų kultūros dienose ir
rugpjūčio 29 d. – Vilniaus Šv. Kotrynos bažnyčioje kartu su VDU kameriniu orkestru.

InfoRef_LT

Nuotraukos K. Puloko

Ukrainiečiai – Kauno reformatų bažnyčioje

Ko tik prašysite mano vardu, Aš padarysiu (Jono 14, 14).

Jau nuo šių metų kovo 19 dienos Kauno evangelikų reformatų bažnyčioje glaudžiasi nuo karo pabėgę ukrainiečiai. Pirmiausia norėčiau pasidžiaugti visais geros valios žmonėmis (labiausiai – Kauno parapijos nariais, taip pat ir kitų parapijų nariais bei miestelėnais), kurie su didžiuliu noru ir užsidegimu, negailėdami nei savo laiko, nei pinigų rėmė ir teberemia mūsų brolius ir seseris.

O pradžia tikrai nebuvo lengva: t. y. tik kovo 16 d. mes sužinojome, kad į mūsų pasiūlymą panaudoti dalį bažnyčios patalpų, atsiliepė 2 moterys su 10 vaikų. Dabar jau žinome ir jų vardus, ir pavardes, ir gyvenimo istorijas, tačiau tuokart buvo neramu ir nedrąsu, kaip jie gyvens, ar neižeisime siūlydami bažnyčios patalpas ir pan. Tačiau po pirmosios nakties mūsų bažnyčioje, svečiai džiaugėsi ramybe ir mūsų svetingumu, tai tik dar labiau paskatino tiesti pagalbos ranką. Pirmoji savaitė su svečiais buvo labai intensyvi, reikėjo juos visur lydėti, rodyti jiems įvairias įstaigas, organizacijas, padėti tvarkyti dokumentus, rasti mokyklas ir darželius. Ilgainiui viskas aprimo, svečiai ramiai įsikūrė bažnyčioje, mes įpratome prie vaikų šurmilio ir triukšmo. Ėmėme dalintis ne tik skaudžiomis patirtimis, bet ir eiliniaus kasdieniais rūpesčiais, vaikų ožiukais ir jų ligomis, problemomis. Ėmė silpnėti mažųjų ligų bei kiti neigiamų emocijų simptomai. Beveik kasdien ir toliau sprendėme vienokias ar kitokias problemas.

Atrodė, kad gyvenimas jau stoja į savo vėžes, tačiau išgirdome pagalbos šauksmą iš Marijupolio, iš kur moteris su savo devyniolikmečiu sūnumi nori pabėgti nuo mirties gniaužtų. Jų kelionė buvo ilga ir varginanti, per Rusijos platybes, verbavimo stovyklas, automobiliu be langų, per Gruziją, kol

galų gale balandžio 12-ą jie abu pasiekė mūsų bažnyčią. Dėl šių žmonių kelionės teko susipažinti ir su Ukrainos konsulu, ir su Gruzijos konsulu, kuriems žemai lenkiu galvą už naktinius skambučius pareigūnams bei rūpestį ir pagalbą. Tiesa pasakius, net nežinau, koks jų tikėjimas, tačiau jų elgesys buvo kaip tikrų krikščionių.

Per visą 4 mėnesius trukusią ukrainiečių kelionę, mūsų bažnyčioje buvo apsistoję daugiau nei 30 karo pabėgėlių. Vieni jų buvo iš Abukovo ar kitų Kijevo priemiesčių, kiti – iš Marijupolio. Man dažnai kildavo klausimas, kaip mes viską suspėjome, aprėpėme, tačiau galiu drąsiai pasakyti, kad visa tai yra mūsų Viešpaties valioje, be Jo nuolatinio vedimo mes nieko nebūtume padarę.

Šiandien Kauno bažnyčioje teliko tik mama su 7 vaikais, visos kitos 3 šeimos jau yra apgyvendintos kitose vietose, daugelis iš jų dirba, kabinasi į gyvenimą. Tačiau mes iki šiol rūpinamės visais mūsų svečiais, juos lankome ir nuolat palaikome.

Manau, kad šis kauniečių darbas yra patvirtinimas to, kad *viskas yra Dievo valioje* ir tik su Jo pagalba galima įveikti sunkumus ir daryti stebuklus.

Eglė Grucytė

Kelionė į Ukrainą

Birželio 10 dieną aš bei trys mano bičiuliai autobusiuku išvykome į Ivano-Frankivsko miestą. Į autobusiuką prikrovėme įvairiausių prekių. Pasirinkome Ivano-Frankivską, esantį apie 130 km į pietryčius nuo Lvivo, nes būtent tame mieste buvo Mark'as Agarkov'as. Marko brolis Sergejus yra reformatų bažnyčios kunigas Charkive, iš kurio jam teko bėgti dėl rusų invazijos. Prasidėjus karui, Markas, jo brolis bei keletas kitų bažnyčios narių persikėlė į Ivano-Frankivską, kuriame įkūrė humanitarinės pagalbos centrą. Jie išsinuomojo patalpas sandėliui ir pradėjo rinkti būtiniausius, reikalingiausius daiktus, prekes, kurias vėliau veždavo kas savaitę į Charkivą ar aplinkinius rajonus.

Taigi, mūsų misija taip pat buvo pristatyti kuo daugiau būtinų reikmenų į Ivano-Frankivską. Tačiau lėšoms surinkti, supirkti prekes, kitus reikmenis, juos sukomplektuoti turėjau tik savaitę laiko. Laimei, žmonės buvo dosnūs. Gavau paramą iš kanadiečių (ypatingai norėčiau paminėti *Šventyklos baltistų bažnyčią* Swan Riveryje ir Gladstono *Krikščionių draugiją*), taip pat aukojo amerikiečiai ir, aišku, vietiniai lietuviai. Kunigas Frank'as van Dalen'as bei jo žmona Emily, kaip visada, labai palaikė mus. Jauna misionierė Erika Allen iš Šiaurės Karolinos irgi svariai prisidėjo. Eglė pasakojo apie Vilniaus bei Biržų evangelikų reformatų parapijų narius, kurie nuo pat karo Ukrainoje pradžios teikė paramą pabėgėliams, bei kurie mielai norėjo prisidėti savo lėšomis ir prie šios kelionės. Mūsų – Kauno parapijos – globojami pabėgėliai pasidalino suaukotais rūbais, žmonės aukojo pinigų, kad galėtume nupirkti elektros maitinimo šaltinių (generatorių), o Kauno parapija padovanojo pilną dėžę vitaminų.

Žinoma, kelionė nebūtų prasidėjusi be transporto priemonės, dėl ko aš labiausiai nerimavau. Tačiau Dievas mums buvo maloningas. Baltušių šeima iš Panevėžio evangelikų reformatų parapijos sutiko padėti: jie mums pasiūlė savo įmonės autobusiuką, o Tadas Baltušis su savo drauge Otilija netgi mielai prisijungė prie kelionės. Beje, jie ir vairavo didžiąją dalį kelio.

Piotras – jaunas rusas studentas iš Kauno tarptautinės reformatų parapijos, kurią subūrė kunigas Frank'as pernai

rugsėji, studijuojantis VDU, pareiškė norą važiuoti su mumis kartu. Taigi jis, puikiai kalbantis rusiškai ir angliškai, galėjo mums padėti susikalbėti kelionės metu. Tačiau mes nebuvo tikri, ar Piotras bus įleistas į Ukrainą. Bandžiau tai išsiaiškinti iki kelionės pradžios, bet jokių žinių negavau. Bet Piotras nusprendė surizikuoti ir vykti kartu su mumis.

Taigi, po pakankamai intensyvios savaitės, kuomet buvo perkami, renkami bei pakuojami daiktai bei priemonės, ryte 9.30 pajudėjome nuo Kauno bažnyčios (esame dėkingi Merūnui, Frank'ui, Erikai ir Indrei, kurie padėjo sukrauti visus įsigytus daiktus į autobusiuką). Važiavome ➤

visą naktį (tiesą pasakius, vairavo Tadas ir Otilija) ir apie 7 val. ryto atvykome prie Ukrainos – Lenkijos sienos.

Ukrainos pasieniečiai išsivedė Piotrą ir apie valandą ar dar ilgiau klausinėjo, tuo tarpu mes su nerimu laukėme ir dvejome, ar bus suteikta Piotrui galimybė keliauti toliau su mumis. Aišku, aš pergyvenau ir dėl to, kaip apklausos metu su juo bus elgiamasi. Net sunku įsivaizduoti, ką jis pats turėjo išgyventi.

Pagaliau sulaukėme naujienų. Deja, jos nebuvo džiugios. Paaiškėjo, kad nieko neįmanoma padaryti ir Piotras turi grįžti atgal į Lenkiją. Gera nors tai, kaip jis sakė, kad pasieniečiai nors elgėsi su juo gerai ir bandė rasti būdą, kaip jį įleisti į Ukrainą. Netgi skambino į Kijivą, kad būtų duotas leidimas įvažiuoti.

Tad teko greitai atsisveikinti su Piotru, sutarus, kad pakeliui į namo jį paimsime. Aš giriu Piotrą už drąsą ir norą padėti.

Otilija norėjo stabtelėti Lvive ir susitikti su senu vaikystės draugu, tad mes nuvykome jo aplankyti. Lvive virė gyvenimas, dūzgė mašinos, skubėjo žmonės, ir, jei ne pakelėse sukrauti smėlio maišai, net nepagalvotum, kad vyksta karas. Manau, kad gerai, jog žmonės gali gyventi *normalų* gyvenimą net ir tokiomis sąlygomis. Žinoma, mirtys ir destruktija, visa ko naikinimas, kas dabar vyksta Ukrainos rytuose, kaip Damoklo kardas kabo virš kiekvieno Ukrainoje besančio žmogaus, tačiau jie nenori slėptis ar bėgti nuo to.

Lvivą palikome apie 6 val. ir apie 2,5 val. važiuojame iki Ivano-Frankivsko, kur Markas ir dar penki jo bendražygiai jau laukė mūsų. Mes kaip išprotėję iškrovėme viską iš autobusiuko. Man palengvėjo, kai suvokiau, kad galų gale kelionės tikslas yra pasiektas ir mūsų darbas atliktas. Vienintelė bėda, kuri ištiko, buvo ta, kad vienas skalbimo miltelių maišas praplyšo ir skalbimo milteliai išsibarstė. Tačiau visi kitai daiktai buvo sėkmingai pristatyti. Garbė Dievui!

Taigi, mes nuvežėme ukrainiečiams reikmenų už maždaug 4.0 tūkst. Eurų. Manau, tai nėra pats mažiausias darbas, įvertinus tai, kad pasiruošimui teturėjau tik savaitę. Mūsų pristatytame krovinyje buvo: negendantys maisto produktai, kava, arbata, medus, vaikams spalvojimo knygelės ir spalvotos kreidelės (tai Erikos ir Emily idėja – jos pamanė, kad reikia ir vaikams suteikti *normalaus*, įprastinio gyvenimo pojūtį), taip pat pakankamai naujos *Puma* ir *Nike* kuprinės, sportbačiai, kedai, rūbai, puodai ir keptuvės, termosio puodeliai, kokios 6–7 geros kokybės daugiafunkcinės viryklės, 2 dujiniai generatoriai. Markas sakė, kad šie generatoriai bus naudojami aprūpinti elektra kaimus, kurie liko be elektros!

Būnant Ivano-Frankivske man buvo priminta, kokia yra realybė. Kuomet mes ilsėjomės savo kambariuose (buvome nakčiai įleisti į bažnyčią), išsijungė oro sirenos. Aš žvilgterėjau pro langą ir pamačiau einančią motiną su mažais vaikais, kuriems niekas tarsi netrukdytų. Markas paaiškino, kad šių sirenų garsas praneša, jog netoliese skraido lėktuvai, tačiau šis garsas yra toks įprastas, kad niekas į jį nebereaguoja.

Mes tikėjomės nusipirkti maisto, tačiau dėl įvestos komendanto valandos nieko nepėšę grįžome namo. Laimei, drąsus picų išvežiotojas atvežė mums maisto.

Ivano-Frankivską palikome apie 10 val. ryto, pasistiprinę šalta pica ir karšta kava. Tiesą sakant, neturėjau jokio noro

praleisti dar 5 valandas pasienyje stovint eilėje, tačiau mums pasisekė ir sieną kirtome mažiau nei per valandą. Kadangi jau 7 ar 8 kartus esu buvęs Lenkijos – Ukrainos pasienyje, tai galiu patvirtinti, kad šįsyk tai buvo rekordiškai trumpas laikas.

Kadangi iš Piotro apie 17 val. neturėjome jokių žinių, tai truputį nerimavome nežinodami, kaip jam sekasi. Tačiau Piotrui viskas pavyko gerai. Jis buvo Liubline ir laukė mūsų. Suradę savo bendrakeleivį, užkrintome, pasmaguriavome ledais ir, suradę vietinį viešbutuką, nutarėme pailsėti. Ryte, po apsilankymo pas vietinį ūkininką, su kuriuo Tado įmonė bendradarbiauja, grįžome į Kauną. Grįžome namo su tuščiu autobusiuku, tačiau su dideliu pasitenkinimu, kad padarėme tai, ką norėjome.

Dievas yra geras!

Bryce Klassen

Naujasis Pasaulinės Bažnyčių Tarybos gen. sekretorius

Pasaulinės Bažnyčių Tarybos (WCC) naujuoju generoliniu sekretoriumi išrinktas prof. dr. Jerry Pillay, gimęs 1965 metais, yra Pretorijos universiteto Teologijos ir religijos fakulteto dekanas, Pietų Afrika.

Prof. dr. Jerry Pillay yra devintasis generalinis sekretorius WCC istorijoje nuo *Bažnyčių bendrijos* įkūrimo 1948 metais. Dr. Jerry Pillay yra Pietų Afrikos Jungtinės Presbiterionų Bažnyčios (*Uniting Presbyterian Church in Southern Africa*) narys, kilęs iš Pietų Afrikos.

Dr. Pillay buvo vienas iš dviejų kandidatų, kandidatuojančių į WCC aukščiausią administracinį postą. Kitas kandidatas buvo daktarė Elizabeth Joy.

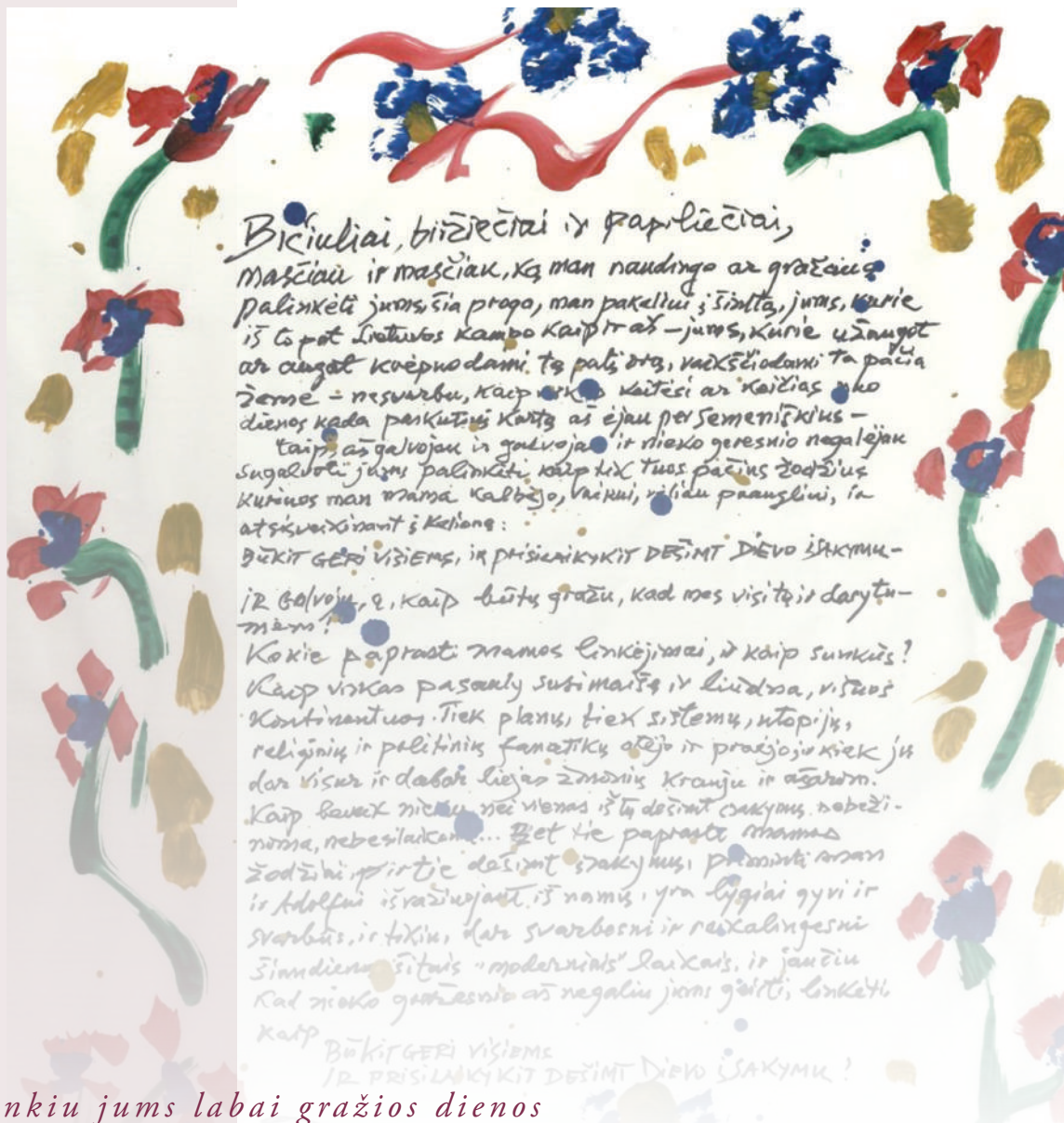
Dr. Jerry Pillay pakeis gen. sekretoriaus pareigose baigusį kadenciją kun. prof. dr. Ioaną Saučą, kuris šias pareigas ėjo nuo 2020 m. balandžio mėn., kai buvęs gen. sekretorius kun. dr. Olavas Fykse Tveitas buvo paskirtas Norvegijos Bažnyčios vyskupu.

Dr. Pillay citi pareigas pradės nuo 2023 m. sausio 1 dienos.

www.oikoumene.org/news/rev-prof-dr-jerry-pillay-elected-as-new-wcc-general-secretary

Šiuos linkėjimus su titulinio **Aš linkiu jums labai gražios dienos** Jonas Mekas paliko savo tėviškos žmonėms.

JONO MEKO LINKĖJIMAI BIRŽIEČIAMS, PAPILIEČIAMS

Aš linkiu jums labai gražios dienos

Bičiuliai, biržiečiai ir papiliečiai,

mąščiau ir mąščiau, ką man naudingo ar gražaus
palinkėti jums šia proga, **man pakeliui į šimtą**, jums, kurie
iš to pat Lietuvos kampo kaip ir aš – jums, kurie užaugot
ar augat kvėpuodami tą patį orą, vaikščiodami tą pačią
žemę – nesvarbu, kaip ir kas keitėsi ar keičias nuo
dienos, kada paskutinį kartą ašėjau per Semeniškius –

taip, aš galvojau ir galvojau, ir nieko geresnio negalėjau
sugalvoti jums palinkėti, kaip tik tuos pačius žodžius,
kuriuos man mama kalbėjo, vaikui, vėliau paaugliui, ir
atsisveikinant į kelionę:

Būkit geri visiems, ir prisilaikykite Dešimt Dievo įsakymų –
ir galvoju, o, kaip būtų gražu, kad mes visi tą ir darytumėm!
Kokie paprasti mamos linkėjimai, ir kaip sunkūs!

Kaip viskas pasauly susimaišė ir liūdna visuos

kontinentuos. Tiek planų, tiek sistemų, utopijų,
religinių ir politinių fanatikų atėjo ir praėjo, ir kiek jų
dar visur ir dabar liejas žmonių krauju ir ašarom.
Kaip beveik niekur nei vienas iš tų dešimt įsakymų
nebežinoma, nebesilaikoma... Bet tie paprasti mamos
žodžiai, ir tie Dešimt įsakymų, priminti man
ir Adolfui išvažiuojant iš namų yra lygiai gyvi
ir svarbūs, ir tikiu, dar svarbesni ir reikalingesni
šiandien šitais „moderniais“ laikais, ir jaučiu,
kad nieko gražesnio aš negaliu jums geisti, linkėti,
kaip

Būkit geri visiems
Ir prisilaikykite Dešimt Dievo įsakymų!

Jonas

Jono Meko šimtmečiui

Jonas Mekas gimė 1922 metais mažame, dabar jau išnykusiame, Semeniškių kaime, Biržų rajone. Ant-rasis pasaulinis karas drastiškai paveikė daugelio Lietuvos gyventojų likimus, tad 1944 metais, baimindamiesi persekiojimo, iš giminės į Vakarus, kartu su broliu Adolfu, pasitraukė ir Jonas Mekas. Penkerius metus praleido įvairiose darbo bei pabėgėlių stovyklose Vokietijoje, o 1949 m. emigrovo į JAV ir apsistojo Niujorke.

Pirmą kartą į gimtuosius Semeniškius J. Mekas, kartu su broliu Adolfu bei jo žmona Pola Chapelle, grįžo tik 1971 m., praėjus 27 metams po išvykimo.

Abu broliai – Adolfas ir Jonas Mekai – nepaliaujamą gimtojo krašto ir Semeniškiuose (Biržų raj.) likusios šeimos ilgesį užfiksuoja kino juostose, sukuria po filmą. Tėvų įskiepytos gyvenimo vertybės puikiai atsiskleidžia brolių Mekų rašytuose ir 2019 m. pavišintuose laiškuose mamai bei kitiems namiškiams, jų pagrindu išleista knyga *Gyvenimo laiškai* (sudarė Kęstutis Pikūnas).

Minint Jono Meko metus, Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos Jono ir Adolfo Mekų palikimo studijų centro struktūrinio padalinio iniciatyva organizuotas **fotografijų konkursas *Aš nežinau, kur einu. Bet aš einu ir fiksuojau***.

Visi norintys, nepriklausomai nuo amžiaus, lyties ir gyvenamosios vietovės, nuo vasario iki birželio buvo kviečiami dalintis konkurso temą, t. y. Jono Meko filosofinę mintį, atitinkančiais darbais ir jų aprašymais.

Kiekvienas dalyvis galėjo pateikti ne daugiau, kaip tris fotografijas, sukurtas 2022 metais bei argumentuoti, kodėl fotografijose užfiksuotas objektas, vieta ar akimirka yra asmeniškai įdomūs.

Fotografijų konkurse *Aš nežinau, kur einu. Bet aš einu ir fiksuojau* dalyvavo 6 autoriai iš Lietuvos ir Latvijos, konkursui buvo pateikta 16 darbų.

Konkurso vertinimo komisija, kurią sudarė Jono Meko bičiuliai Dalius Naujokaitis ir Arūnas Kulikauskas, poezijos ir kitų menų kūrėjai Rita Venckūnienė ir Lijana Judickaitė bei konkurso organizatorių atstovė Indra Drevinskaitė, peržiūrėję visas konkursui pateiktas fotografijas, įvertino ir geriausiais darbais pripažino ***Gertrūdos Danisevičiūtės***, kuri su fotografijomis *Riba*, *Pažinimas*, *Susitikimas* pelnė net 3 prizines vietas ir ***Dainiaus Bankausko*** fotografiją ***Tikėjimas gyvenimu*** II vieta. (*Nuotraukoje meniškai įkomponuota Biržų reformatų bažnyčia, Astravo rūmai...*).

Visi fotografijų konkurso *Aš nežinau, kur einu. Bet aš einu ir fiksuojau* dalyvių darbai š. m. birželio 16 d. – rugpjūčio 1 d.

Broliai Mekai

D. Bankauskas.
Tikėjimas gyvenimu

buvo eksponuojami Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešojoje bibliotekoje (3 aukšte), o konkurso prizininkų darbai papuošė naujai sukurtus Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos *Jono ir Adolfo Mekų palikimo studijų centro* struktūrinio padalinio atvirlaiškus.

Birželio 24 d. prie Biržų reformatų bažnyčios klebonijos, kurioje pas dėdę kunigą Povilą Jašinską iki pasitraukimo iš Lietuvos gyveno Jonas ir Adolfas Mekai, improvizuotoje lauko scenoje muzikantai, atvykę iš tolimiausių kraštų, gyvai igarsino Europoje iki šiol nerodytą J. Meko filmą ***Misterijos***.

Iš Amerikos atvyko muzikantai, Jono Meko bičiuliai, su kuriais Jis koncertuodavo kartu: Dalius Naujokaitis-Naujo

Misterijų dalyviai ir organizatoriai. Ant žemės prisėdo projekto prodiuseris Arturas Jevdokimovas.

(būgnai, elektronika, wolesonic instrumentai), Kenny Wollesen (perkusijs, būgnai, wolesonic instrumentai), Tony Scherr (elektrinė gitara), Jonathon Haffner (saksofonas), William Shore (vibrafonas, elektronika, wolesonic instrumentai). Prie jų prisijungė italas Giuseppe Zevola (poezija, balsas) ir lietuviai Eugenijus Varkalis (saksofonas, fleitos) bei Eglė Lukšaitė (vokalas, balsas). Su dauguma šių muzikantų J. Mekas koncertuodavo Niujorke. Scenoje į veiksmą Jis įsiliedavo be jokio išankstinio pasiruošimo – skaitydamas savo poeziją. *Misterijas* J. Meko bičiuliai paskyrė Jo atminimui.

Misterijos

Į *Misterijų* demonstravimą Lietuvoje, į Biržus buvo atvykęs iš Amerikos menininko J. Meko sūnus Sebastianas.

Nuotraukoje kartu su J. ir A. Mekų palikimo stud. centro vyr. bibliotekininke Indra Drevinskaite.

Į Jono Meko 100-ečio minėjimą Biržuose, Jo gimtajame krašte, buvo atvykę ir žurnalistai iš įvairių šalių leidinių: *Kino Monthly* (Lenkija), *Trois Couleurs* (Prancūzija), *Télrama* (Prancūzija), *Artribune* (Italija), radijo stočių *Radio 357* (Lenkija) ir *France Culture* (Prancūzija), taip pat kultūros portalo *Filmawka.pl* (Lenkija). Svečius priėmė ir lydėjo po Biržus bei Semeniškius Mekų centro darbuotojas Evaldas Timukas.

Ref_Info.LT

Senjorų kelionė reformatų pėdsakais Dzūkijoje

Dapkiškių dvaras

Vilniaus senjorai rugpjūčio 27 d. keliavo po Seirijų – Simno apylinkes, užsuko į Dapkiškių dvarą – 1831 metų sukilimo dalyvio Simono Konarskio (1808–1839) gimtinę. Dapkiškių dvarą pernai rudenį įsigijo vilniečiai pedagogai Valdas ir Jurga Statulevičiai ir ėmėsi įgyvendinti svajonę – prikelti dvarą gyvenimui.

Po apsilankymo Seirijų senųjų reformatų kapinių vietoje, kur per žolių ir krūmų džiungles neįmanoma buvo surasti ten palaidotų prieš II pasaulinį karą gyvavusios reformatų parapijos kunigų, žymių parapijiečių kapavičių, tikra atgaiva buvo Dapkiškių dvaras ir jo malonūs, paslaugūs šeimininkai.

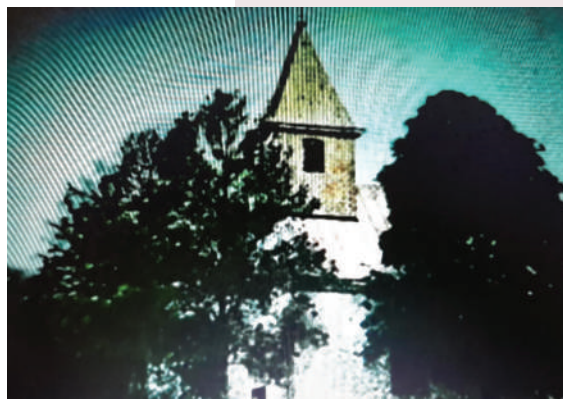
TV laida *Kelias* buvo nuteikusi pesimistiškai, bet ruseno viltis nors ką nors surasti... Jei ne A.Žmuidzinavičiaus gimnazijos darbuotojas, palydėjęs mus, nuo pievų kelelio nebūtume pamatę netgi laidoje išryškinto aukštojo kryžiaus. Gaila, kad taip visai negerbiama Seirijų praeitis! Tose kapinėse, matyt įkurtose XVII a., kai valdant kunigaikščiui Boguslavui Radvilai (1620-1669) Seirijai buvo tapę vienu iš reformatų centrų, yra palaidoti nusipelnę Reformatų Bažnyčiai dvasininkai, parapijiečiai, kurių vardai įamžinti *Lietuvos Vienetos* sinodų dokumentuose.

Seirijuose reformatai įsikūrė XVI a. viduryje. Graži mūrinė

Seirijų reformatų kapinėse

reformatų bažnyčia buvo pastatyta 1584 metais Mikalojaus Radvilos VII (1546–1589) – Mikalojaus Rudojo sūnaus. Ji tebestovi iki šiol, bet ... jau kaip katalikų Švč. M. Marijos Škaplierinės bažnyčia. 1655 m. karo su Rusija metu pasitraukė reformatų kunigas ir dalis parapijiečių. Tuo pasinaudodamas iš Merkinės atvyko vienuolis dominikonas Steckevičius ir užėmė reformatų bažnyčią, pradėjo laikyti joje pamaldas katalikams. Dėl šios bažnyčios tarp katalikų ir reformatų vyko nuožmios kovos, bet bažnyčios reformatai taip ir nesusigrąžino. 1698 m. reformatams buvo pastatyta nedidelė bažnyčia netoli Seirijų dvaro, maždaug ten, kur šiuo metu stovi 1935 m. pastatytas A. Žmuidzinavičiaus gimnazijos senasis korpusas. 1982 m. statant mokyklos priestatą, bažnyčios pastato likučiai buvo nugriauti.

Po I-ojo pasaulinio karo bažnyčios pastatas nebuvo nukentėjęs, tik neteko varpo. Parapijiečiai rinko aukas ir 1929 m. lapkričio 10 d. buvo pašventintas naujasis varpas. Tarpukaryje Seirijų reformatų parapija buvo gana veikli: turėjo chorą, vyko Konfirmacijos šventės, buvo perstatyti parapijai priklausančio Jankišio vienkiemio trobesiai.

Po II pasaulinio karo beveik visi reformatų parapijos nariai repatriavo į Lenkiją, Vokietiją, JAV, Australiją. Dabar Reformatų kapinių vietą žymi jų ant kalnelio pastatytas aukštas kryžius, deja, per užaugusius medžius vargiai matomas nuo kelio.

Seirijų buv. reformatų, dabar katalikų Švč. M. Marijos Škaplierinės bažnyčia.

Seirijuose kunigavo ir buvo ten palaidotas kun. Leonardas Orlovskis (1796-1850), kilęs iš Kėdainių, tarnavęs Seirijuose 1835-1850 metais. Jis po sumaišties metų (sukilimų) atstatė bažnytinius trobesius. Išrinktas Varšuvos konsistorijos nariu, važinėjo laikyti pamaldų į Seirijus, po mirties (1850 m.) prašė būti palaidotas Seirijų reformatų kapinėse.

Kažkur tose kapinėse turėtų būti liuteronų Radmanų kapai. Jie dėl katalikų persekiojimo turėjo palikti Bavariją ir prisijungė prie Seirijų vokiečių kolonijos. Jų vaikaitė Adelė Radman – Mikalojaus Konstantino Čiurlionio motina. Seirijų kapinėse tikriausiai ilsisi ir Simono Konarskio artimieji, nes jų Dapkiškių dvaras yra vos už keliolikos kilometrų. Simoną Konarskį 1808 m. pakrikštijo Seirijų reformatų bažnyčios kunigas Stanislovas Monkevičius.

Seirijuose trumpai tarnavo čekas Vilhelmas Fibich'as. Jį – Dorpatu teologijos fakulteto auklėtinį – nutarta ordinuoti pirmajame po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo 1919 metais sušauktame Sinode Švobiškyje: *V. Fibich'ą pašventinti kunigu, o jo Ekscelenciją Vyriausiąjį superintendentą kun. V. Meškovskį prašyti, kad atliktų pašventinimo apeigas. Sinodas nutarė: nuo 1920 m. sausio mėn. paskirti Fibich'ą Seirijų parapijos klebonu.*

Po Fibich'o Seirijuose kunigavo nuo raudonojo teroro Rusijoje pabėgęs vokiškos kilmės kun. Fridrichas Barnelis, senj. Jam mirus – jo sūnus irgi Fridrichas Barnelis, junj., tapęs vienu mylimiausių Lietuvos reformatų dvasininku. Seirijų reformatų parapijoje yra kunigavę Juozapas Kurnatovskis, Konstantinas Kurnatauskas, Petras Šimukėnas, Adomas Šernas, A. Piaseckis.

Slogią nuotaką po pabraidžiojimo aukštose žolėse beišskant senų antkapių ar Pirmojo pasaulinio karo žuvusiems vokiečiams pastatytų vienodų akmeninių kryžių išskleidė ir džiugiai nuteikė Dapkiškių dvarelio rūmai, stovyklautojų klegesys, atėjęs pasitikti besišypsantis šeiminkas Valdas. Jo dėka sužinojome apie ankstesnius dvaro savininkus – Simoną Konarskio tėvus ir apie patį kovotoją už laisvę, rūmų perstatymų istoriją, pasivaikščiojome dar laukiančiame pjūklo ir kirvio senajame parke, kur, mūsų lakios vaizduotės dėka, galbūt kažkada vaikščiojo damos ilgomis sukniomis ir po skėčiais slėpė savo blyškius veidus...

Tikime Dapkiškių dvaro ateitimi, linkime jo šeiminkams sėkmės, įgyvendinant savo sumanymus!

D. Gudliauskienė

Vasaros stovyklos

Evangelikų reformatų jaunimo stovykla 2022

Papilio miestelyje ketvirtus metus iš eilės vyko Lietuvos evangelikų reformatų jaunimo stovykla. Pagrindinėje mokykloje apsistojęs jaunimas su dvasine vadove Emily van Dalen pamokėlėse ir pamaldose gilinasi į save, savo identitetą, stiprino ryšį su Dievu.

Kiekviena diena buvo pilna meilės. Giesmės Dievo garbei skambėdavo ne tik pamaldose, bet ir mokyklos koridoriuose, gatvėse. Stovyklos organizatorė ir direktorė Laura Stanislovaitienė bei penki savanoriai vadovai paaugliams buvo paruošę daug smagių veiklų: nuo komandos formavimo žaidimų: miške *Atkariauk vėliavą*, lobio ieškojimo iki madų šou mokyklos aktų salėje. Taip pat buvo daug aktyvių veiklų lauke ir ramių vakarų prie laužo.

Stovyklos metu jaunuoliai atliko darbų Dievo garbei: išdažė parapijos namų kambarį, tvarkė Papilio miestelio kapines, atnaujino mokyklos basų pėdų taką, aplankė Onos Milienės senelių globos namų gyventojus bei bendravo su jais, pravedė kaligrafijos pamokėlę, kartu pagiedojo ir pasimeldė.

Stovykla truko penkias dienas. Joje dalyvavo 22 paaugliai, 5 savanoriai vadovai, direktorė Laura Stanislovaitienė ir dvasinė vadovė Emily van Dalen. Vadovų komanda skatino jaunimą būti aktyviais, pilietiškais, sąmoningais, tikinčiais.

Per uždarymo pamaldas buvo daug ne tik ašarų, bet ir juoko, nes per tas penkias trumpas dienas jaunimas spėjo labai daug ko išmokti, susirasti naujų draugų, dar labiau priartėti prie Dievo ir įsigilinti į savo identitetą. Stovyklautojai Papilyje jautėsi kaip namuose, o stovyklos bendruomenėje – kaip šeimoje.

Vilija Eigminaitė ir Silvija Motuzaitė

Daugiau nei pergalės!

Dar viena stovykla praėjo pilna iššūkių ir gerų emocijų! Šiais metais stovykla buvo tikrai išskirtinė: ne tik kad surinkom bemaž daugiausiai dalyvių, bet ir turėjom skirtingų tautybių vaikų ir vadovų. Net ir stovyklos laikraštuke informacija buvo surašyti trejomis kalbomis!

Kaip ir kiekvieną kartą vaikai visą savaitę ėjo į bažnyčią, treniruotes, žaidė įvairius stalo ir lauko žaidimus, kas dieną klausydavosi Dievo Žodžio Biblijos pamokėlėse, gaivinosi ežere ir prieš miegą aptardavo visos dienos įspūdžius.

Šiais metais dvasinis vadovas buvo kunigas Frank'as van Dalenas ir jie kartu su žmona Emily kaip visada sėjo dvasinę sėklą kiekvienam vaikui į širdutę. Turėjome ir senbūvių vadovų, ir naujų, kurie bendromis jėgomis, idėjomis ir vieno tikslo link prižiūrėjo kiekvieną stovyklautoją.

Na, o kas gi geriau gali papasakoti apie tai, ką veikėme visą savaitę, jei ne patys vaikai. Trumpos ištraukos iš žurnalistikos būrelio rašinių:

Per dvi valandas laiko reikėjo įveikti 7 punktus – kas yra labai daug! Visi buvome susiskirstę į tris komandas. Rinkome

pliusiukus ir taškus, o prie kai kurių punktų stovėjo ir vadovai su įdomiomis užduotimis. Man labai patiko eiti grupėje, dirbti visiems išvien, – Austėja apie Bobutės pasaką.

Per Kazokus buvau įlipęs į labai aukštą medį ir ten prasėdėjau pusę valandos. Sidas sėdėjo dilgelėse. Mane pagavo Augustinas. Sidas buvo nepastebėtas, bet labai nedaug trūko. O mūsų komanda surado visus, – Vytautas apie Kazokus ir Plėšikus.

Protmūšyje reikėjo daug galvoti ir atsakinėti į klausimus. Įdomiausias klausimas buvo apie sraiges. Vienos iš mūsų būrio laimėjo pirmą vietą ir pasirinko trešnes, – Urtė, Vakarė and Milda.

Ir pabaigai, norėtume pasidalinti direktorės Eglės žodžiais, kurie viską apibendrina:

Štai ir nuvilnijo, prabėgo savaitė vaikų klegesio, juoko, ašarų ir džiaugsmo šūksnių dėl įvairių sėkmių ir nesėkmių. Liūdna, kad tik susidraugavus, tenka išsiskirti. Džiugu, kad sėjome sėklą į jų mažas širdutes. Tikiu, kad su kiekvienu iš stovyklautojų dar susitiksim, gal bažnyčioje, gal kitais metais, o gal šiaip gatvėje... Ačiū visiems, kurie buvo, dirbo, nerimavo, sportavo, mokėsi, giedojo, šypsojosi!

Iki kitos vasaros!

Simona Česnakaitė

ISSN 2669-1841

VYR. REDAKTORIUS gen. superintendentas
kun. Raimondas Stankevičius

Redaktorė: Dalija Gudliauskienė

Leidiniui talkino:

Kęstutis Pulokas, Genovaitė Mikalajūnienė
Dizainas ir maketas Aušrinės Bareikytės-Čižikienės
Tiražas 100 egz.

Redakcija:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Konsistorijos raštinė Vilniuje
Tel. +370 69904137, +370 655 43678

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina savo nuožiūra
Mūsų leidinyje pateiktus kai kuriuos straipsnius galite
skaityti
www.ref.lt

